

Oglas, priopisana itd. ... običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbroju, oglasje itd. ... za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvan napise „Reklamacija“.

Čekovnog računa br. 347849. Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nosloga sve pokrvari.“ Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdavač Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmptić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Za Hrvatsku.

Iz Beča 24. maja 1903.

Pišem Vam danas pod ovim naslovom, a ne pod običnim „Iz carevinskoga vječća“, jer i ako ovo zasjeda znan je javnost mnogo manje zanima nego li za odnošaje u Banovini i sve što je u tim skopćano. U zastupničkoj kući carevinskoga vječća je već dulje vremena na dnevnom redu zakonska osnova o nedjeljnom počitku, ali ide jako malo napred, i malo je zanimanja za nj.

Hrvatski odnošaji u carevinskom vječću.

O tim odnošajih bile su u zastupničkoj kući podnešene već četiri interpelacije. Tri sam već spomenuo. Četvrta bila je postavljena dne 15. t. m. j., i to na ministra domobranstva. Povod su njoj dali događaji u Zagrebu dne 30. aprila t. g. Taj dan obdržavala se je sv. misa za jednoga pokojnoga Ivana Pasarića, oca mnogobrojne obitelji, postrieljenoga u Zaprešiću u vrijeme demonstracije protiv nezakonitog izvješenoj madjarskoj zastavi. U crkvi bilo je osobito mnogo gospodja i gospodjica. Čim su iz crkve izašle, došli su policisti na konjih i naložili su, da se imaju ljudi razići. Jedna gospodja bila je konjem udarena, a kad je proti tomu prosvjedovala, uzeli su ju policijoti i odvukli u zatvor. Tim prizovom bile su gospodje razdražene, ipak išle svojim putem u donji grad, a kad su došle na llicu zapjevale su oduševljeno „Liepa naša domovino“. Policijoti naložili su gospodjam da šute. A kad su ove na to opazile, da mora ipak biti dozvoljeno u Hrvatskoj domovini pjevati hrvatsku narodnu himnu, počeli su policijoti gospodje hvatati da ih odvedu u zatvor, te su pri tom i za pomoć ulana molili. Došav ovi, obkolili su gospodje, i neke njih odvelo se je u zatvor. Kakav utisak je taj neučveni postupak sa golorukimi gospodjama učinio, može si svatko misliti. Takova što se stalno još nije dogodilo, nit može služiti na čast vojsci. Na temelju toga pita Biankini i drugi ministra domobranstva: 1. Kako opravdava vojna uprava posrovanje vojnika u Hrvatskoj također protiv golorukim gospodjam i djeći? 2. Je li ministar domobranstva voljan učiniti hodna kod ministra skupne vojske u vrhu, da takove zloporabe vojske odmah prestanu, i to tim više, što na takav način trpi ugled vojske i se prouzrokuje najveće ogorčenje u hrvatskom pučanstvu?

U sjednici 19. t. m. j. kako sam već javio, razpravio se je prešan predlog obzirom na događaje u Hrvatskoj i Slavoniji. U sjednici 22. t. m. j. upravlja je Biankini upit na predsjednika kuće, je li voljan upliviati na ministra domobranstva, da odgovori na interpelacije nanj upravljene glede događaja u Banovini. Predsjednik kuće odgovorio je, da će na to odgovoriti. Digao se je ministar-predsjednik. Reko je, da po obavještih što jih je on dobio, nije istinit glas, koj se je raznesao da je u Hrvatskoj 38 obješenih a 40 inace ubitih. Na dalje je odbio tobožnje napadaje na vojsku. Kod nje da neima zloporaba, ona da je dužna dati pomoć kad ju koja vlada pita. Zast. Biankini je na to predložio, da se vrhu te izjave ministra-predsjednika otvori razprava. Predlog bio je odbit sa 84 proti 78 glasova. Glasovali su zanj Hrvati, Slovenci i Česi svih stranaka, također česki veleposjed, pak Rusini, anti-semiti, socijalni-demokrati i Sverjenci. Poljaci od poljskoga kluba nisu; izpricali su se, da nisu mogli poslie izjave Koerberove, inace da su pripravni dopirati sve opravdane predloge i zahtjeve ostalih Slavena. Kod te kratke razprave i glasovanje palo je krupih proti ministru-predsjedniku, proti Khuen-Hedervaru, i drugim. Njeki hrvatski zastupnici vikali su: tako se plaća Hrvatom za ono što su učinili za monarhiju 1848! Hrvati i njihova braća će si to za budućnost zapamtiti! Jedan Njemač uzliknuo je: A što rade hrvatski delegati u državnom saboru u Budimpešti? Jedan Hrvat mu je odgovorio: Ono su robovi bana Khuen-Hedervara!

Zastupnici iz Dalmacije, Istre i Trsta u Beču.

Veliku je pozornost na se svratio glas, da dolaze u Beč svi hrvatski pokrajinski zastupnici iz Dalmacije, da zatraže saslušaj kod Njegovoga Veličanstva radi događaja u Banovini. Oni su putovali: „Slavenska sveza“ viečala je što i kako će da se dosegne saslušaj. Po njezinju odluci išli su petak k ministru-predsjedniku dr. Klaić, mons. Perić i vit. Vuković, da vide, kako će biti sa saslušanjem. Ministar-predsjednik nije dao baš mnogo nade, ali nije ni odbio.

Subotu pr. p. došla je većina zastupnika iz Dalmacije, a s njimi i istarski zastupnik dr. Dinko Trinajstić. Bili su dočekani od njekih zastupnika na carevinskom viečću, i od mnozine hrvatskih i slovenskih djaka, bez buke, dostojanstveno. Već o II. uri pr. p. viečali su glede saslušaja. Odasiali su prije spomenutu trojicu k ministru-predsjedniku. Koerber njim je rekao, da mu je jako žao što nemože

zadovoljiti želji zastupnika došlih iz Dalmacije i Istre, želji naime da budu primljeni u audienciju od Njegovoga Veličanstva, jer to državopravni odnošaji nepripustaju i jer težki odnošaji u drugoj polovici monarhije to nemogućim čine. Pri tom je ministar-predsjednik posebice naglasio, da tim svojim držanjem neće da se protiv simpatijam hrvatskoga pučanstva Dalmacije i Istre, nit da je u tom kakvu žicu proti Hrvatom nazirati. Zanj odlučuju samo stvarni razlozi, te on nemože zagovarati primćia odaslanstva kod vladara. Reko je na dalje, da je voljan primiti on odaslanstvo, da mu izkaže svoje želje, o kojih da bi onda sam izvjestio Njegovu Veličanstvo, i pri čem da bi i o njekih mjerah vlade na gospodarskom polju u Dalmaciji izvjestio.

Tako su ta trojica izvjestili svoje drugove, u obće zastupnike Dalmacije, iz Istre te iz Trsta kod sastanka subotu u večer.

Svak si može misliti, kakav utisak je učinila ta poruka ministra-predsjednika na hrvatske zastupnike iz Dalmacije, Istre i Trsta. Predstavnici ciele Dalmacije i predstavnici većine pučanstva Istre, tih dviju kravinova, koje čine monarhiju velevlašću te iz Trsta, dolaze u Beč, da podju k svomu vladaru, a vladarev doglavljenik njim poruča, da jih vladar nemože primiti, nego da će jih primiti on! Razpravljali su preko dvie ure i odlučili: podastrieti molbu na kabinetisku kancelariju za audienciju kod cara i kralja; odgovoriti ministru-predsjedniku na njegovu poruku; dati izjavu u novine.

Izjava u novine.

Većina listova simpatično je pisala i piše o dolazku hrvatskih zastupnika u Beč. Samo krivo-liberalne, one koje služe madjarskoj vladi i Khuenu, i koje su od njih stalno i plaćane, pisale su i pišu njim nepoučudo, i htjele bi i to izrabiti na korist svojih gospodara. S toga su zastupnici iz Dalmacije, Istre i Trsta smatrali nuždznimi, da dadu posebnu izjavu u novine. I dali su ju i sve novine današnje su ju donesle. Ta izjava ili pribobčenje glasi:

„Mandat hrvatskih i slovenskih pokrajinskih zastupnika i onih na carevinskom viečću služi izključivo humanitarnim protikom na korist njihove krвне braće u Hrvatskoj i Slavoniji. Svrha željene audiencije kod cesara postoji jedino u tom, da se ga mali, da svoju cesarsku moć najblagobhotnije u to upotrebi, da dade previšnju milost onim u Hrvatskoj koji, su možda na smrt odsudjeni, i obustavi dalje proliće krvi u Hrvatskoj. U tom smislu glasile su mnogobrojne brzo-

Izlazi svakog četvrtka u podne. Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju, a netiskani ne primaju. Predplata za poštarinom stoji: 10 K u obće; } na godinu 5 K za seljake; } odn. K. 250 na ili K 3 -- pol godine. Izvan carvine više poštarina. Plaća i otužaje se u Puli. Pojedini broj stoji 30 h., zao-stali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste. Uredništvo i uprava nalazi se u „Trkari J. Krmptić i dr.“ (Via Sissano), kamo neka se naslovljaju sva pisma i pred-plata.

javke, koje su od stotina občina, društava, korporacija i pojedinih osoba bile poslana na cara, kad je još u Budapešti bio, kamo su se htjeli podati i zastupnici da zamole audienciju. Iz toga je jasno, da zastupnici nisu podnipto mislili, da tim spoje bud kakvu političku demonstraciju a najmanje da pridobe austrijsku vladu za žalostne događaje u Hrvatskoj i Slavoniji.

Poruka ministru-predsjedniku.

Po svojih odaslanicih poručili su zastupnici Dalmacije, Istre i Trsta ministru-predsjedniku, da oni k njemu neće doći, da su oni došli u Beču, da budu kod vladara primljeni, i da će u tu svrhu podastrieti molbu na kabinetisku kancelariju.

Molba na kabinetisku kancelariju.

Na kabinetisku kancelariju bila je odaslanova ova molba:

„Obzirom na teške događaje, koji se zbivaju u Hrvatskoj i Slavoniji, podpisani članovi pokrajinskih sabora Dalmacije, Istre i Trsta, vođeni čuvstvom humanitarnosti i krвне sveze, žele podastrieti previšnjem prestolju molbu za pomilovanje onih, koji bi bili odsudjeni i za vladarsku intervenciju radi obustave daljnega krvoprolića u istih zemljah, te u tu svrhu mole za previšnju audienciju.“ Ta molba bila je podpisana i odnesena u kabinetisku kancelariju dne 24. maja 1903. poslie 12. ure o podne. Podpisali su ju iz Dalmacije: Član austrijske gospodske kuće knez Manfred Borelli; članovi zemaljskih sabora odnosno carevinskoga vječća: dr. Čingrija, odvjetnik i obć. načelnik u Dubrovniku; predsjednik kluba narodne stranke, vit. Milić, umirovljeni predsjednik okružnoga suda i obć. načelnik u Spljetu; dr. Trumbić, odvjetnik u Spljetu i predsjednik kluba pravakske stranke; knez Caboga, veleposjednik u Dubrovniku; dr. Grčić, odvjetnici u Spljetu; dr. Morović, odvjetnik u Sinju; dr. Ružević, odvjetnik u Starogradu; dr. Arneri, odvjetnik u Korčuli; dr. Katnić, odvjetnik i zemaljski prisjednik u Zadru; dr. Stambuk, obć. lečnik u Jelsi; dr. Veróna, obć. lečnik u Kotoru; urednik Prodan u Zadru; vjeroučitelj u Makarskoj Ribičić; Radić, obć. načelnik u Bolu i zamjenik-prisjednik u Zadru; Korlaet, umirovljeni profesor; Radimiri, umirovljeni ravnajući učitelj; Carić, ravnatelj nauke u Kotoru; dr. Zafron, odvjetnik na Korčuli; Mons. Perić, c. kr. profesor; urednik Biankini; Bakota, posjednik u Rabu; dr. Klaić, odvjetnik u Zadru; Borčić, unčovij. ravnatelj realke u Spljetu; vit. Vuković, dvorski savjetnik; dr. Ferri, odvjetnički kandidat; Vjek.

— Ah tata se više neće vratiti, njemu je dobro tamo... a tata, tata!...

Mirko!! vrisnu netko bolnim, umirućim glasom, a na cesti ljosne nešto o zemlju ko prazna ploska o široki dlan zagorčana.

U debeljoj prljavoj prašini, sto ju je ljuti sjevernjak nanesao — ukraj ceste — u velike čunjaste kupove molao se u nesvjesti čovjek u izderanom tamno-zelenom kaputu. Kraj njega zgnječio se maleni, poderani lovački klubuk gotovo nepoznate boje. Jeknuo jadnik ko pretrguta žica na gusli, a debela krupna suza krutila mu se na polnohvrenom oku.

Oče! mileni oče! — vrisnu ubogii zlatokosi Mirko i itisnu dugi, vruci cjelov na bljede, hladne ustne umirućeg „Merikana“.

(Nastavak sliedi.)

PODLISTAK

Pahuljice.

Piše: Dubo Razkrižar.

II.

U Ameriku?

(Nastavak) Zaravanjkom, nedaleko malenog priorskog seoca, što se je nehajno posjelo a žalu hrvatskog mora, gonio je ljesceni sjevernjak — uz onaj svoj prigušeni sumihlot, ciku i plač, — maleni crveno iziranu slammjak, gusto ko pila nazubljenog pada. Za njim letio je mali zlatokosi rosjak. Na lievom bedru zievao mu gladni oči, dok su mu maljušni nožni pristidi šili iz poderanih cipela ko kakvom pomnom „Ocu Jacintu“. Letio je sirotan, navit gustom uzvilanom prašinom, dok mu ne stane desnom nogom na kusasto,

garavo krilo kihnuv trudno usputno: „hvala Bogu!“ Promjeri ga okom, natakne duboku do ushju i odmjerenim korakom nastavi svoj put. Zamisljeno koracao mali naš jadnik, dok se ne ustoboi ko ukopan, pred malom, bielom jednokatnicom. Zurnu okom, onim tužnim crnim okom, kroz maleni prizemni Prozorčić i šćućuriv se do pritvorenih vratlju zakasljucne lagano, gotovo nesigurno. Tihani, polučujni: „pokoj vječni...“, depirao je tužno, zamorno do posjelih ukučana i na vratima pomoli se starica kukasta, pogrbljena ko jednoguka deva. Ti mali patniće?! nagovori ga starovječni lik trošnog, izguljenog pergamena. Da, odreza na kratko mališ i prekrstiv se izmuca drkeći uobičajeni završetak: „smilujte se siromahu!“

Spinčić, profesor u miru i predsjednik kluba hrv.-slov. zast. na ist. saboru; dr. Đanko Trinajskić, odvjetnik u Pazinu i zem. prisjednik u Poreču; Ivan Goriup, veleposjednik na Obćinah i dr. Rybař, odvjetnik u Trstu.

Odgovor na molbu upravljenom za kabinetu kancelarije.

Odgovor na tu molbu glasi doslovno ovako:

C. kr. ministar-predsjednik. Vaše visoko blagorodje! Molba, koju je Vaše visoko blagorodje i drugovi predala u kabinetu kancelariji za previšnju dozvolu audijencije kod Njegovoga c. i k. apostolskoga Veličanstva ne bijaše uslišana, i to usljed po meni postavljenoga predloga.

O tom častim se obavjestiti vaše visoko blagorodje molbom, da to blagorodje priobćite ostalim koji su podpisali prije spomenuti podnesak.

Blagoizvoli vaše visoko blagorodje osjeturan mojega najodličnijega poštovanja. — Koerber v. r.

Beč, 25. maja 1903.
Njegovomu visokomu blagorodju gospodinu zemaljskomu zastupniku, odvjetnik itd. dr. Pero Čingrija u Beču. Hotel Wandl.
Takav su odgovor dobili zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda iz Dalmacije, Istre i Trsta, i to u njemačkom jeziku, na molbu pisanu hrvatskim jezikom.

Neka to uzmu na znanje i ravnanje svi poštene Hrvati i Slovenci, sav hrvatski i slovenski narod.

U tom službenom odgovoru na zastupnike nejma nikakva razloga radi česa nije molba hrvatskih i slovenskih zastupnika za audijenciju kod Njegovoga Veličanstva cesara i kralja bila uslišana. Same se veli, da je to učinjeno po predlogu c. kr. ministra-predsjednika Koerbera.

Na novine pako dao je isti Koerber razaslati sljedeću viest:

Beč, 25. maja 1903. Kako doznajemo, ne bijaše uslišana molba zastupnika iz Dalmacije za dozvolu audijencije kod Njegovoga Veličanstva.

Neuštianje uslijedilo je na predlog ministra-predsjednika s razloga, jer unutarnji odnosi zemalja ugarske krune nemogu biti predmetom prituzba iz krunovina i zemalja zastupanih u carevinskom vieću.

Tu je dakle i tobožnji razlog. Tim nije porečena obstojnost, da zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda nisu bili pripušteni k Njegovomu Veličanstvu cesaru i kralju.

U tom priobćenju za novine zamučao je ministar-predsjednik zastupnike iz Istre i Trsta. K tomu i sada pokazuje da po zakonu samomu nepostoji ugarska kruna.

Zastupnik Biankini upravio je upit na predsjednika zastupničke kuće radi zanikanja audijencije, o kojem je prije govora.

Predsjednik je izjavio, da on u toj stvari nejma nikakva utjecanja. Odgovorio je ministar-predsjednik. Njegov je govor upravo bezobrazan. Izazvao je oštar prosjeđ sa strane hrvatskih, slovenskih i čeških zastupnika. Ministru-predsjedniku odobrvali su samo Svenjemci.

I upit Biankinov i odnosni govor Koerberov donieti čemo doslovce.

Biankini oglasio se je za riječ da predloži otvorenje razprave od izjavi predsjednika. Prije nego li je do riječi došao, prošlo je vremena, te je izjavio, da se je sa svojimi drugovi pogovorio, da ne postavlja predloga na otvorenje, već da se drugačije ima povesti razprava obzirom na govor ministra-predsjednika. Misli se, da će se postaviti prešni predlog.

Klub »Slavenska sveza« sastao se je po podne i zaključio priobćenje u javnost, po kojem je izjavio jednoglasno svoje ogorčenje proti načinu i sadržaju Hrvatima i Slovencima u obće neprijateljskoga govora i odlučio daljnje korake proti tomu.

Radi postupka beške policije proti hrvatskim djakom i njihovim prijateljema.

Hrvatski djaci, kojima su se pridružili i srbski i razni drugi, demonstrirali su u subotu večer i nedjelju o podne, proti grofu Khuen Hedervary, subotu pred hotelom u kojem je stanovao, nedjelju pred palačom u kojoj stanuje osobni ministar cesarev i kraljev Szechenyi i kod kojega bijaše na ručku. Pri tim demonstracijah pokazala je policija nenavadnu revnost. Tjerala je djake, udarala sabljom i zatvarala — duh grofova kao da je i u Beču zavladao.

Zast. vitez Vuković i drugovi upravili su radi toga upit na ministra-predsjednika kao upravitelja unutarnjih poslova.

Glas iz Istre.

Žalostni događaji u Banovini uplivali su i na Istrane te i oni izrazuju svoju sućut na krvoproliću u Hrvatskoj. Sve naše narodne občine, odnosno rodoljubi po raznim krajevima upriličio su poverljivo sastanke, priredile, odnosno priredjuju zaudšnice za pale žrtve. Nastoji se po mogućnosti i sakupiti koju podporicu neoznužnim rodbinam nastradalih osoba.

Jer nisimo potanje izvršile, nemožemo točno javiti imenom sve občine i krajeve u Istri, koji izkazaše svoju sućut braći u Banovini, pa se omeđuju samo na ono, o čemu smo obavješćeni. Tako nam javljaju iz Dobrinja, da je tamo obavljena zaudšnica za ubijenu braću te odati strani brzajavi od strane občine i »čitavnice« Njegov. Veličanstva. Na občini hje izvršena crna zastava u znak žalosti. Ogorčenje puka proti sustavu u Hrvatskoj jest veliko. Sakupljaju se i milodari za obitelji nastradalih.

Iz Mošćenica nam pišu 25. t. m. j. Jučer se sastadoše Hrvati iz župa Mošćenice i Brseč na pouzdanim sastanku i zaključioše sljedeću izjavu: »Hrvati iz Mošćenice i Brseča, zgražujući se nad okrutničtvom bana Hedervary-a, pozivaju braću iz Banovine, da ustraju u svetoj borbi za pravo, ne štedeći ni same krvi svoje. Eja nereda i bezzakonja prenapunila je svu mjeru. Sa zalošću primamo glasove o novim i novim žrtvama nepravednog sistema. Pozdravljamo svaki korak braće iz Banovine, te kličemo i mi s njima: Dolje Hedervary!«

Obćinsko zastupstvo Volosko odposlalo je Njg. Veličanstvu brzajavku te dozvolilo 400 K podpore, a među zastupnici se sabralo jošte 400 kruna; sjednica hje zaključena u znak žalosti.

U Sv. Petru u Šumi odjavivana je dne 25. t. m. s. Misa za pale žrtve te najavljena veselica »Hrvatske Čitaonice« odgodjena na veselije dane.

I u svim ostalim krajevima Istre, gdje se namjeravalo prirediti veselice, odgodilo se jh je u znak žalosti.

I u Pulji rodoljubi sabiru milodare, pa se nadamo liepom uspjehu, jer dosad darovano preko 700 kruna. Milodare prima naša uprava.

Eto i tužna Istra čini svoju!

Glas iz Trsta.

Političko društvo »Edinost« u Trstu odposlalo je u subotu dne 23. o. m. j. sljedeću brzajavku Njg. Veličanstvu caru i kralju Franu Josipu I. u Beč:

»Političko društvo »Edinost« kano zastupnik Slovenaca i Hrvata Trsta i Istre moli smjerno Vaše Veličanstvo, da izvoli obustaviti prolijevanje krvi u kraljevini Hrvatskoj i da se odstrani povod tomu prolijevanju.«

U nedjelju u 8 sati u jutro čitana bijaše sv. misa u crkvi sv. Antuna novoga u Trstu za mir i pokoj onih žrtava, koje su pale povodom nemirah u Hrvatskoj, izazvanih od Madjarah i njihovoga bana Khuena Hedervary-a. Crkva bijaše dubokom puna premda bijaše misa tekur u subotu u »Edinosti« priobćena. Mjestno redarstvo poduzelo je obšezne mjere u i izvan crkve, ali te mjere bijahu posve suvišne, jer se je narod u crkvi sakupio na molitvu a vani se je mirno razišao. Viečni pokoj i viećna slava žrtvama vladajućeg sustava u Hrvatskoj!

Sastanak u Ljubljani.

U nedjelju u 10 sati prije podne obdržavao se u Ljubljani pri najavljeni sastanak Slovenaca svih političkih stranaka. Sastanak je otvorio vodja kršćanskih radnika Gostinčar te predložio predsjednikom sastanka dr. zastupnika dalmatinskoga dra. Jurja Ferri, što hje burnim odobravanjem primljeno. Po pozdravu predsjednikovom, govorio je dr. zastupnik dr. Žitnik u ime katoličko-narodne stranke, dr. Triller u imenu narodne-napredne stranke, a g. Štef u imenu radnika katoličko-narodne stranke. Posljednji je pozvao prisutne Slovence, neka se slože barem pod hrvatskom zastavom, ako se nenogu pod slovenskom. I u istinu, prisutno obćinstvo kano jedna osoba, po silje zaključka sastanka, odputilo se pod hrvatskom zastavom u obhod gradom pjevajući narodne hrvatske pjesme. Nije moguće opisati oduševljenje, koje je nastalo, kada je obćinstvo u nepreglednoj množini prispjelo pred magistrat te se

tamo izvješilo hrvatsku zastavu. — Ljubljana je pokazala tim sastankom, da kruna nije voda. Najiskrenije njoj hvala!

Glas iz Dalmacije.

Dilem krásne Dalmacije, od Zadra do Spice poleg Baza na crnogorskoj medij, odjednno je vapaj za braću u Hrvatskoj. Sve občine bez iznimke — i one srbske — sva društva u Dalmaciji, bez broj posebnika mužkog i ženskog spola objahitate se brzajavnim molbama Njg. Veličanstvu u Beč te nekoje, n. pr. Novalja, i papi u Rimu, za ukinuće nenosnih odnošaja u Banovini te obustavu krvoprolića. Ovako iskreno sućuťstvovanje za Banovce, kao što je to Dalmacija izkazala, težko je opisati u kratko, trebalo bi se dva broja »Naše Sloge«. Naglasujemo, da koli Srbi toli Talijani Dalmacije simpatija sa pokretom te izkazuju počast narodnoj zalosti.

U Splitu se je ustanovio odbor, koji je preuzeo ulogu, da od tamo izvješuje strane novine (njemačke, talijanske, englezke i ruske) o događajima u Hrvatskoj te kako zainteresuje za Hrvatsku svu Europu. Zaližobe i Austrija je pokazala kod toga, da stoji pod uplivom madjarske politike, jer brzajavna izvješća toga odbora prolaze strogu cenzuru. Neće vrana vrani oči izključivati, pa tako ni austrijska vlada madjarskoj uslugu odreći!

Glas prosvjetljenih naroda.

Sve glavije novine njemačke u Austriji, n. pr.: »Die Zeit«, »Deutsches Volksblatt«, »Deutsche Zeitung«, »Ost-deutsche Rundschau« itd.; berlinski »Tagblatt«, »Frankfurter Zeitung«, mnoge francuske, ruske, talijanske i Italij te neke u Crzku, n. pr.: »Il Sole« i »Il Trieste« izvješuju objektivno dnevnicom o događajima u Hrvatskoj, odsudjuju barbarizam vladavine Khuen-Hedervary-a. Svi srbski listovi iz kraljevine te oni u Hrvatskoj i Dalmaciji jesu na strani Hrvata. Tako eto svi prosvjetljeni narodi odsudjuju odnošaje u Hrvatskoj, samo deblakoji na islama, neimajuć srđca za hrvatski narod — ostaju niemi na njegove zdvojne vapaje, preziru ga, jer ga netrebaju, vraćaju mu nemilo za drago! Takova je zahvalnost onih, kojim su se negda gaće tresle, pa da nije bilo hrvatske desnice, nebi oni danas Hrvatom sudbinu krojili!

Prosvjetljeni se svet čudom čudi, kako može jedan čovjek, ili kako se može za jednog čovjeka-nečovjeka žrtvovati sav jedan narod, a riečke novine »Novi List« upozorile su na to, da nije tomu kriv samo Khuen-Hedervary, nego da su krivi u prvom redu i poglavito ona četrdesetorica, koja bi imala zastupati hrvatski narod u zajedničkom saboru u Pešti. Podlost sudbeno proglašenog lopova i od naroda mrženih 40 prodatih mjesina jesu zaisto čudnovate pojave, ali mi nalazimo još jednu čudnovatiju i istodobno veoma stvarnotnu činjenicu u cjeljoj stvari, a ta jest: *da u tolike lopovštine, u tolike klanje naroda, u tolike barbarsko zulumčarstvo — tisuće i tisuće hrvatskih činovnika i sudbenih i upravnih i školskih i svakojakih, niti jedan se nije dobrovoljno odrekao proklete službe, nego svi sudjeluju kod zatiranja hrvatske sviesti. To je rana ljuta!*

Događaji u Hrvatskoj

U Hrvatskoj događaju se još neprestano nemiri, uzprkos velikoj sili vojske, koja je razdijeljena po svih krajevih kraljevine, akoprem tvrde krugovi banske vlade u Zagrebu da je sve mirno. Kakav je to mir, potvrđuju službene »Narodne Novine«, koje donasaju u 117. broju od 23. t. m. neredbu, kojom se u obsegu upravnih kotara Delnice i Sušak te grada Bakra, u županiji modruško-riečkoj, odriđuju prie ki sud! Eto tako se umiruje narod.

O nemirima dolaze vesti iz Grobnika kod Rieke, gdje je pučanstvo noćju naskoćilo obćinski ured te uništilo u uredu sve, što mu je pod ruku došlo, a banovnu sliku javno osramotilo.

Zatvoreno je usljed toga preko 30 osoba. Odposlani vojnici su uplašili pučanstvo te knko javljaju, tamo vlada podpunni mir, a usprkos tomu zatvaraju svapuno, koji je iole sumnjiv, pa su tako zatvorili i siedog starca župnika Urbania iz Hreljina i druge rodoljube. Zatvara se bezobzira muške, ženske, djecu; sve je dobro, samo da se pokorno izpunjuju viši nalozai.

Novine javljaju, da je u Fužinama bilo ustrijeljeno više osoba, a među

njima i nećiteljica Tomac. Isto tako se javlja iz Podsjeda u zagrebačkoj županiji da je neki kmet, videš pred sobom oružnike, odgadio prsa te rekao: »Evo ovjeka je hrvatsko srđce, ako imadete srđca, silašaji!« — Spruzi puška — kmet se zgrudio, urtav! — Ako je to istinito, tada nije čudo, da se narod diže uzprkos oružanjoj ruci!

Vlada kni udusiti te nemire oružanom silom i priekim sudom, što će njoj napokon počti za rukom, jer je narod gorluk, nu vrlo je dvojbeno, da će narod u istinu tim upiriti i pružiti mu zadovoljstvo.

Općeniti listovi u Hrvatskoj nesmiju ni pisnuti o strašnih događajih vlastite domovine, jer im se je vlada zagrala, da će ih obustaviti, odnosno dati zatvoriti tiskare, budu li šta o tih događajih pisali. Tako misli han zavarati izvanjski svet kao da je u kraljevini sve mirno i zadovoljno, dočim vrije i kuha na svih stranah zemlje. Njegoviti listovi nepišu ništa o tih događajih, a oporbni nesmiju i tako bi morao po njegovom mnenju držati izvanjski svet, da je tamo sve u redu, sve zadovoljno.

O prilici proslave godišnjice smrti Jelacića bana te odnosno demonstracije, redarstvo je u potjeri za sveučilištnim građanima provalilo u samu sveučilištnu zgradu i tako povriđilo svetost zagrada i tamo uaspilo množinu djaka. Usljed toga postupka redarstva, sveučilištni djaci su prosvjedovali proti kršenju sveučilištnih prava te su zaključili nepokluzi predavanje sve dotle, dokle nezadobe zadovoljstvo. Sveučilištni senat sa rektorom na čelu prosvjedovao je u istinu kod vlade proti postupku redarstva.

U skupštini, koju su zalim djaci obdržavali, odlučili su polaziti opet predavačima te je tom prilikom došlo i do sloge među hrvatskimi i srbskimi djaci. Po skupštini prodjoh sviukomno kroz zagrebačke ulice pjevajući hrvatske i srbske pjesme, a na Jelacićevom trgu, pred spomenikom Jelacića-bana, prisegoše si međusobno bratsku ljubav i slogu te istu cjelovom zapečatisse. Razumjeva se, da su djaci, mirno i dostojanstveno prolazeći gradskimi ulicima, demonstrirali pjevajući, što naravski nebj po volji redarstvu, koje ih je u jednoj ulici obkolilo te stalo razjervavati.

Ban se je povratio opet u Zagreb te — kako javljaju — njegova je pozicija danas sigurnija nego li prije, jer da uziva povjerenje kruna i madjarskoga ministarstva. Mi naimademo uzroka toj viesli nevjerovati, jer tko Hrvate više tači, taj biva nagradjen!

Nekoč i danas!

Dospio nam slučajno u ruku sljedeći proglaš, koji hje izdan pred dvadesetdvie godine prigodom sjedinjenja vojne kraljevine sa materom zemljom Hrvatskom.

Pred dvadesetdvie godine dakle hje počastven hrvatski narod ovako:

„Manifest“

Mojim Krajišnikom hrvatsko-slavonskoga područja.

Pošto ste Vi na temelju Mojega manifestada od 8. kolovoza 1873. jur i u pogledu obranbene dužnosti uzporedjeni osalom pučanstvu zemaljah Moje kruna ugarske, i pošto se hrvatsko-slavonsko krajiško područje građanskom upravom upravlja, to Sam odredio, da se to područje s Mojimi kraljevinami Hrvatskom i Slavonijom, a tim sa zemljami Moje ugarske kruna sjedini.

Tim se konačno završuje znamenito razdoblje u razvitku Vašeg narodnoga života.

Usljed povjestnih događajah poverjese Vam Moji uzviseni predje staru na jažnih medjah austrijsko-ugarske monarchije, oslanjajuć se prosvielljenim pouzdanjem na Vaše junačke krieposti, i na Vašu netrudnu budnoću i zadovoljnost, i na Vašu poštivnost, koja je upravo nasljednom postala.

Vi ste tu zadaću tečajem vjekovnih odanošću vršili.

Vaš cesar i kralj, hvali Vam na tom! Sveobće priznanje za sve ono, što ste učinili Vi i Vaši otci, žijeti će u grudi hrvatskoga naroda dok je svjeta i vjeka.

c. Isto tako
rebackto zap
pred sobom
„Evo
nadao sreća
ka — kmet
to istinito,
džije uprkos
e oružanom
njoj na-
od golokar,
d u istinu
vljstvo.
je nesmiju
h vlastite
zagrozila,
ti zatvoriti
njih pisali.
i svijet kao
adovoljno,
h zemlje.
ogodjajih,
morao po,
svijet,
adovoljno.
smrti Je-
reacije,
nami gra-
nu zgradu
i tamo
toga po-
su pro-
ih prava
njenje sve
nu. Sve-
pro-
roti po-
jaci ob-
pređa-
o stoge
i djaci.
troz za
srbske
ed spo-
se si
slogu
Razu-
stojan-
demon-
stije po
uj ulici
Zagreb
pozicija
a uživa
arstva.
evjero-
j biva
gledioći
eldvrie
krajine
le bje
-sla-
a ma-
ogledu
n pu-
rske,
p pod-
ajimi
laro-
garske
menito
dnoga
jerješe
u na
karjike,
n na
neu-
Vašu
dnom
zovah
n na
sto
ce u
vika-

Ja pako u pravu uživam preugodnom zadovoljenju Mojih vladanih otinskih zadovoljstava. Što mi je sudjeno, oživitovoriti Vam m davnu i pravednu želju Vašu, i privesti Vas k užitku onih obitih građajskih prava, što ih svi Moji vjerni podanici uživaju.

Sva prava i osobite pogodnosti, što ste ih dosada uživali, ostati će Vam uzetvane i prigodnom prelaza u nove odnose u smislu ustanovak Mojega odpsa od 15. srpnja 1881.

Isto tako pobrinuo sam se Ja i za to, da osim dosadanjih, u krajske investicijske svrhe posećenih sredstava još i dajša sredstva u svrhu Vaše osobite dobiti obradna budu.

Upotrijebujući ta sredstva razboritom mjerom i mudrim oprezom. Onu bujnu narodnu snagu pako, kojom sto Vi i Vaši otici austrijско-ugarsku monarkiju dosada protii vanjskim dušmanom branili, pokazite od sada i u radnji mira.

Neka Vam boži blagostov naplati djelovanje Vaše sretnim uspietanjem i trajnim blagostanjem.

Dano u Ischlu 15. srpnja 1881.

FRANJO JOSIP s. r.

To su sladke uspomenae! — U zaboraviše s njima!

Danas doglavnici Njeg. Veličanstva ne dozvoljavaju narodnim zastupnikom pristup pred prijestolje. Danas se mirni Hrvati drugom mjerom!

DOPISI.

Beč, dne 26. svibnja 1903. (Demonstracije protiv hrvatskomu banu). Dogodjaji u Hrvatskoj bolno se dojmilo hrvatskih djaka u Beču. Zadnje vijesti o groznom krvoprolie potreslo je naše mladenačke duše. Sve je ogrorono, sve vrije. Lokali gdje se običajemo sastajati vrve upravo od radoznalih djaka. Sve je napeto, svi nestrpljivo očekujemo vijesti iz Domovine. Novine se upravo grabe, da što prije saznamo što se događa. U takvoj trgovici prosuo se u našem krugu glas, da je ban u Beču. Bilo je to u subotu. Brzo se dogovorismo što nam je učiniti, brzo odlučismo da dademmo izražaja našeg opravdanog ogorčenja. Imala e upriličiti velika, dostojna demonstracija protiv tom nesretnom čovjeku. Saznasmo na njegov stan a to je Hotel nadvojvode Karla, koji stoji na Kärntnerstrasse, najljepši i najživljiji bečki ulici. Tu se madosmo naći svi kao jedan točno u 7 sati na večer. U to dobu navadno šeće se tom ulicom bečka aristokracija. Sve je živo, sve vrvi upravo od fine publikke. Stadosmo se okupljati u manjim grupama na određenom mjestu. Došli su s nama braća Slovenci a na veliku našu radost i braća Srbi, koji htjedose izjaviti se s nama solidarni te i oni izraziti na dostojan način svoje ogorčenje nad tiranom Hrvatske. U 7 sati bijaše nas preko 500, svi bitismo kompaktni, svi željno očekivavamo sav glas „Abzug Banus von Kroatien!“ iz stotine grla ponose se gromovitom politik. Vikalo se, fučkalo i lupalo. Čitava e ulica ozvanjala; sa svih strana sakupljalo se sve to više djaka. Čulo se koje-takvih poklika protiv bana, kao n. pr.: „Dolje sa tiranom Hrvatske!“, „Dolje sa opovom na banskoj stolici!“, „Dolje sa buljom!“ itd.

Oko 5 minuta trajala je zaglušna krika a onda zapjevamo otkrile glave „Liepa naša domovina“. Svi prozori na okolnijim kućama bijahu napunjeni radoznalim svjetom. I na samom Hotelu radoše gostovi na pozor, ali bana nije bilo. Jedni kažu da je bio u Hotelu onaj pomenat, a drugi kažu protivno. Sav je promet bio stao, tako da su daleko saznali što se događa. Naroda se je sve bila sakupilo. Policije iz početka nije bilo već istom, kad smo bili odjevali hrvatsku minnu nadošla je i počela nas razrtjerati. No nije bio lahak posao to učiniti, pa moradoše golim sabljama izprazniti ulicu, da može promet opet u redu poći. Tom bilo je 6 djaka ulovljeno. U nedeljnu dogodila se druga, nešto manja demonstracija. Doznali smo, da će an biti u 1 sat na objedu kod ugarskog ministra Szechena. Pred ugarskim mini-

starstvom sakupilo se oko 300 djaka i tu se demonstriralo, vičući, kao i u subotu svega proti banu. I tu je morala policija, koja je u velikom broju nadošla, učiniti reda. Zatvoreno ih je bilo 15, među njima i jedan Nijemac, doktor prava.

Biskupskomu ordinarijatu u Trstu na znanje i ravnanje.

Glasoviti širitelj talijanstva g. Grosman, vjeroj je pristao istarske talij. gospode. Taj čovjek zanikao je svoj slovenski materinski jezik, te došav u Lovran, upro je sve svoje sile, da uništi sve, što hrvatski u ovoj obćini diše. Vodio je za nos dosta taj narod, koji se ipak nešto počeo osvješćivati i uvidjati, da ne valja nositi više njegov jaram. Neću, da ovdje navadjam njegovu mržnju napram hrv. stranci, jer je to svima dobro poznato, već se hoću osvrnuti na njegovu orguljasku službu u crkvi.

U Lovranu je u obće poznato, da Grosman zapovjeda, ne samo u obćini, već zalibože i u crkvi. U Lovranu bivali su pod predšastnicima sadašnjeg župnika Drgovinom orguljaši iz bivše obitelji Vončina a sadašnje Bradičić. Nu što je bilo jedan put, sada više nesmiije biti. Ove se potjerao na orgulja pomoću talijancke župne uprave, a poslavitlo se ljubimica talijanacke sranke Grosmana. — Godinu dana nije bilo Grosmana na orguljah, radi bolesti, kako on sam veli. K tomu nado-lazi još uzrok, da je Grosman prilično oglušio i tako za službu nesposoban postao. Uzev u obzir sve ovo, moralo se doskočiti tomu i priskrbiti orguljaša. Upozorio se župnu upravu na sposobnu osobu Anu Bradičić, koju je župnik proti svojoj volji morao uzeti na orgulje. Ili nju ili ništa. — Grosman, akoprem teško bolestan, nije mogao nikoga na orguljah trpeti, te se odlučio makar kočijom u crkvu, samo da poljera Anu Br. sa orgulja. Smišljeno učinjeno. G. župnik odstavi proti želji župljana Anu Br. i uzme bolna nagluhog Grosmana, svog Benjamina na orgulje. — Razlog što se potjerao Bradičić sa orgulja bijaše taj, što ova ne puše u talijanacki rog kao Grosman i župnik. Ovo postupanje koli g. Grosmana toli župne uprave je neuredno i proti volji puka, koji bi rada imati sposobnu osobu na orguljah. Da se stvar bolje razjasni evo razloga:

Nama je svedjedno, igrao orgulje Petar ili Pavao, samo nek bude osoba sposobna i vriedna tog mjesta. Ali Grosman ne odgovara tomu. — Ponajprije nemože on orguljaši biti, jer dobro ne čuje, što ni sam g. župnik ne taj, al ga ipak protrežira, jer je talijanac. Grosman je nadalje učitelj u školi, te ako je u crkvi mora zanemariti svoju službu u školi, da može igrati na orgulje kod sv. misli i pogrebu. Sv. mise, osobito mrtvačke moraju se većinom čitati u doba kad je moguće Grosmanu na orgulje doći. Čuje se dapače, da moraju i gg. svećenici po više vremena u sakristiji čekati, dok dodje Grosman na orgulje. Napokon se ne slažemo sa g. župnikom i Grosmanom ni što se tiče zapovjedi: „ljubiš i skrni njega svoga“. Gori imenovanoj Ani Bradičić umro je pred Vazmom otac. Obitelj je u njemu izgubila svog hranitelja. Malu pripomoć se je obitelj nadala i dobivala od orguljaške službe. Ali Grosman i drugi, koji ne imenujemu, koji imadu svega u izobilju, ne dozvolise obitelji Bradičić ni te mrvice kruha. Odturali joj ga zato, jer ona, ponavljano, ne puše u njihov rog.

Ovo postupanje obojice gospode i talijanacke sranke u Lovranu nam dozvoljduje a ne služi na korist ni crkvi ni puku. Župna uprava dobro znade, da Grosman nije za tu službu, ali ipak gaturu na orgulje, jer se boji zameriti svojim i njegovim rođjacima, boji se past u nemilost.

Mi pozivijvamo ovime opetovno bisk. ordinarijat nek ove zasluge u obzir uzme i volji puka učovolji i da ne sluša jedino informacije talijanaca. Mi zahijevamo sposobnu osobu na orguljah, a tu imademo ovdje u osobi gdjice Bradičić. Inali bi prigovorili još koješta proti sadašnjemu orguljašu glede nerada, što se događa na orguljah. — Pod njim je služba božja više puta bez orgulja bila, jer nije mogao ili hotio na orgulje. Gosp. Grosmanu je dozvoljeno u svakom jeziku pjevali na orguljah, samo ne u onom, u kojem bi morao. G. župnik mući na sve to i odobrava taj postupak, ali mi smo već toga siti.

Znademo da ina Grosmanova stranka zagovornika na bisk. ordinarijatu, ali mi molimo, da se ta nedostatna igra jednom svrši i da se adovolji želji puka. To javljamo, jer nemamo još odgovora na našu molbu. Nekoliko Lovranaca.

Glas iz Bosne.

Iliđe kod Sarajeva, početkom maja. Posljednjih godina mnogo se govori i piše o ilidžanskim kupeljima kraj Sarajeva. Ko je ovdje boravio i ko je upoznao ovu ljepu okolicu i ljekovitost amošnjih kupelji, ne će se tome nipošto čuditi. Iliđe je tako krasno uređena kupelja, da se njime može odista Bosna ponijeti pred ostalim svijetom. Nije se tu štedilo, nije se škrtarilo, jer se htjelo stvoriti nešto trajno, nešto čestito, što uvijek stoji matertjalnih žrtava.

Ugodan i svjež zrak i izvrstne banje povratit će mnogom izgubljeno ili narušeno zdravlje. Naročito liječe amošnje kupelji (sumporne i blatne) reumu, kostobolju i razne ženske bolesti, a novo uređeno ljekilište hladnom vodom po sustavu prof. Winternitza liječi razne živčane bolesti i bolesti srca i stomaka.

Vidjo sam mnoge, kako su ih vozili ukočene u kupelji, a za nekoliko nedjelja već su mogli postapajući se hodati. Neki odzdravise potpuno već iz četiri do šest nedjelja od bolesti, koja ih mučaeše godinama.

Razgovarah sa jednim begom, koji samo ilidži zahvaljuje svoje zdravlje. Već prije petnaest godina rekoše neki ljecnici, da mu nema spasa. Bio se ukočio od kostobolje i posve smršavio — sama kost i koža. Danas je zdrav kao jelen i ko da se čovjek pomladio. Ne treba mu više kupanja, ali on i opet svake godine dolje na ilidžu, te tamo proboravi po mjesec dana.

Iliđe leži u ravnom sarajevskom polju, kojim protiče Bosna sa svojim pritociicama i koje su sa sviju strana oklopile dijelom lirsne vrleti, dijelom lijepe zelene planine. Lijep je odavie pogled na Sarajevo, na Trebević i na druga okolna brda.

Već u staro doba bijahu ovdje banje, što svjedoče izkopine iz rimskoga doba, naročito krasni mozaici, kakav se n. pr. našao, kad se kopao temelj hotela „Bosna“. Stari Rimljani imadjuhu ovdje svoje za-seočke i svoja kupatila. Mnogo nadjenhij predmeta iz rimskoga doba čuva se u omarima pomenutoga hotela, te ih može vidjeti svaki posjetnik. No i druge izkopine u ovoj okolini kažu, da su ljekovite već stari Rimljani, koji — kako znademo iz povijesti — bijahu nekoć gospodari ovih krajeva.

Pošto nestade odavie Rimljana i njihova gospodstva, propadoše i kupelji, te ih je okupacija našla u vrlo primitivnom stanju.

Bosanska vlada dala je ispitati sa-stojne i ljekovitost amošnje vode, a mnenje znamenitoga stručnjaka i ljecnika, koga kapaciteta prof. dra. E. Ludwiga, bijaše tako povoljno, te se počelo o tom nastojati, da se u ilidži stvori veliko i posve prema modernim zahtjevima uređeno kupalište, koje ne će pohadjati samo domaći svijet, nego i stranci.

U „Novoj banji“ i u banji za muslo-manske gospodje imaju pored posebnih kupelji za jednu ili dvije osobe skupni bazeni, gdje se kupu za vrlo neznatnu cijenu.

Za one, koji vole hladno kupati, uređeno je veliko kupalište, razdijeljeno u odio za ženskije i za muškarce. U to kupalište dovodi se čista i svježa gorska voda iz potoka Zeljeznice.

Pobrinulo se ovdje i za čestite stanovne i za dobru hranu. Tu irra lijepa restauracija, koja je desno spojena hodnikom sa hotelom „Hungarija“, a lijevo „Austrijom“ i „Bosnom“. Ovacj potonji hotel gradjen je u lijepom švicarskom slogu. Sobu su vrlo ukusno uredjene i zračne, a posluga je dobra i točna.

Pošto se uvidjelo, da je još uvijek premalo soba, sagradila je zemaljska vlada prije dvije godine i četvrti hotel „Igman“, gdje imade i gostiona.

Gostione povjere su kupatilišnim gostionitarima, a nazdrie ih kupatilišni nad-zornik. Imade ovdje i turska kafana. Između restauracije i obaju hotela, „Austrije“ i „Hungarije“, jesu krasni cvjetni nasadi, koji bi mogli biti ured svakog i najglasovitijeg kupatilišta. Iz ovog cvjetnjaka dolazi se lijevo u stari, desno u novi perivoj. U starom perivoju imade vrlo krasna hlada. I tu ima cvjetnih nasada kao i u novom perivoju, gdje je pored toga mali ribnjak sa galebima, rođama i labudovima, onda medvedji i ptičji kafez i drugi. Pred restauracijom svira svaki dan ciganska muzika, a nedjeljom i blagdanom vojena glazba. No za to ne plaćaju gostovi — kako to biva u drugim kupeljima — nikakve posebne pristojbe. U prizemlju hotela „Bosna“ imade ukusno uređen salon za muziciranje, onda čitaonica i dvorane za biljard, a u „Austriji“ je ljekara i razni dućani, gdje se mogu kupiti najpotrebitije stvari.

U jednom i drugom perivoju uređena su igrališta za lawn tennis i croquet, onda streljana, gdje se gaga u nisan, vrtuljak, njihalište itd. Koji vole jašiti, mogu dobiti dobrih jahačkih konja, a bicikliste imadu na izbor koturača. Voliš li ribariti, eno ti odmah tik „Nove banje“ potoka Zeljeznice, u kojemu ima fine ribe, osobito pastrva.

Kreneš li čuprijom preko Zeljeznice, eno te za pet minuta u gospodarsko-poljođeljskoj stanici Butmiru, gdje ući seljačka momčad racionalno gospodarstva. Milina je gledati onu krasnu stoku i uzorni red i čistoću u stajama. U Butmiru do-biva se u svako doba svježa i kisela mljeka, skorpua, sira i maslaca.

Mimogred neka je spomenuto, da je Butmir izišao na glas radi svojih prehistorijskih iskopina, koje su tako znamenite, da je ovo mjesto posjetilo vrlo mnogo učenjaka, među njima slavni Wirthow. Četvrt sata odavie uređeno je veliko trkaliste sa tribunama. Ovdje se — kako je poznato — svake godine u mjesecu junu priredjuju velike konjske utrke.

Okolica ilidži vrlo je romantična, te ima mnogo zanimljivih mjesta za izlete. Najljepši je i najbliži izlet na „Vrelo Bosne“, koje je tamam podno dražesne planine Igman. Onamo vadi ravna kestenom i platanama obrasla aleja, kojoj su na krajevima na povisokim mjestima kioski, odakle se pruža oku lijep pogled po prostranom sarajevskom polju. Vrelo Bosne bijaše do nazad dvije, tri godine posve primitivno uređeno, no sada su vrela lijepe ogradjena i spojena mostićima, a oko njih zasadjena je crnogorica i drugo uredno grmlje, irveće i cvijee. Tu se umjetnim načinom goje krasne pastre, kojih se može dobiti uvijek „taze“ priredjenih. U gostijoni na „Vrelu Bosne“ imade ljeti svaki dan pečeni janjaca, pak ovamo obično hrli silan svijet ne samo nedjeljom, nego i djelatnikom. Amo dolazi se iz ilidže omnibusom za pola sata. Plaća se deset novčića za osobu.

Lijep je izlet i na Vrelo Hranicu, koje je između Vrela Bosne i Butmira, onda u Stup, gdje je nova katolička crkva i župni dvor, onda u Blažuj, gdje je pravoslavna crkva i škola.

Uprava banje priredjuje za gostove i veće izlete i to na Igman-planinu, Tre-skavicu i Bjelašnicu, gdje je meteorološka postaja prvoga reda. Za ovaj potonji izlet trebaju dva dana, no put nije tegotan, jer su uređeni dobri putevi, te se može sve do gore dobro jašiti.

Na ilidži imade obšopnola četvero-razredna osnovna škola, onda pošta sa brzobjavom i oružnička postaja. Iz Sarajeva kreće ovamo svakog dana po deset i više vlakova. U trećem razredu plaća se sedam, u drugom dvanaest novčića.

Vlak stane najprije na ilidžanskoj željezničkoj stanici, te može, što hoće, ondje saći, a onda krene zaokruživši na lijevo u kupalište, gdje je mala postaja, odakle se može naktrivenim hodnicima stići u restauraciju i u hotele.

Posljednjih godina vrlo je porasao broj posjetnika. Pošto je broj gostiju bio prošle godine tako velik, da neki ne mogu dobiti sobe, povećan je ljetos hotel »Austrija« za drugi kat.

Pošto je ilidže tako blizu Sarajeva, to je i život ovdje vrlo udoban, a gostovi mogu svaki čas krenuti u grad i opet se vratiti, jer gotovo svakog pola sata kreće željeznički vlak. Najviše oživi ilidže nedjeljom i blagdanom, kada k nama nagrne hiljade naroda. Vrlo je zanimljiva ona šarena smjesa, što se tada skupi pred gostionim i u cvjetnjaku. Dodje amo i seljatkog naroda, čija je nošnja dosta zanimljiva.

Na ilidži priređuju sarajevska pjevačka i druga društva, svoje animirane koncerte, a biciklisti, osobito hrvatski »Sokolasi«, svoje utrke, pak i to pruža zabave kupališnim gostima.

Ilidže najviše posjećuje domaći svijet, onda Hrvati iz Dalmacije. Prošle godine bijaše nešto malo gostiju iz Hrvatske, što je svakako lijepa pojava.

Uprava banje povjerena je posebnom nadzorniku, a kupališnim je ljecnikom vrstan balneolog dr. Colletti.

Nadzornik kupališni Julije Pojman imade svakako lijepih zasluga za procvat ovog krasnog kupališta.

Domaće stvari.

Prijatelj, koji radje piše talijanski, oglašuje mi se opet sljedećim redcima:

Domenica 24 corr. gl' italiani di Pola tennero un publico comizio in favore dell' idea tendente ad ottenere dal governo austriaco l' istituzione di una università italiana a Trieste. Il teatro era pieno e in fine venne votata la solita risoluzione di protesta e di domanda.

La cosa interessa poco o nulla i lettori della »Nasa Sloga«; tuttavia trattandosi di vicini sta bene di rilevarla. Ma gl' italiani, per esser sicuri nell' esito, dovrebbero cercare l' appoggio là ove si conviene, dovrebbero cioè interessare per la faccenda in primo luogo gli slavi, loro vicini. All' uopo, essi dovrebbero mostrarsi più umani verso gli slavi in questione di scuole e poi sarebbe necessario, che per Trieste, quale centro naturale delle provincie meridionali dell' impero, pretendano una università non già esclusivamente italiana, ma bensì una università ultraquistica, italiana e slava, quale appunto si è anche la popolazione di Trieste e dei paesi limitrofi. Con ciò si metterebbe in una condizione favorevole lo stesso governo, che in tal modo piglierebbe due colombi ad una fava, accontentando e gl' italiani e gli slavi.

Suvvia, o discendenti dei romani, spogliatevi una buona volta dei pregiudizi, trattate lo slavo da fratello e non da nemico e unitevi a lui per combattere il nemico comune, per voi sempre più pericoloso, qual è appunto il teutono!

Ritornando al comizio di Pola trovo curioso, che a nome degli italiani doverterro parlare uno studente Picinić e un notaio Stanić, notoriamente entrambi figli di genitor slavi. Od è questo una mossa nel senso da me sopra desiderato?

Slavna junta u Poreču uslišala je molbu ujekoga Grgorovića Peteha i drugova u Barbaru te dovoľila posebnu upravu za poreznu občinu Barbaru. To je najnovija viest o ljubavi junte za hrvatski puk. A tko su ti ljudi, koji hoće posebnu upravu? Vidila žaba gdje konja kuju, pa i ona digla nogu. Kad može Pazin imati posebnu upravu, da se ne utopi

u hrvatstvu mjesne občine, zašto nebi i barbanski krnjeli kušali to isto! Što će pak imati upravljati u Barbaru, koji neima »ni duše ni tila« bez vanjštine, to ne treba iziskivati: dosta da se bude prkosilo obćinskom zastupstvu i glavarstvu, da se bude rovarilo proti hrvatskoj školi, da se bude u svim zgodama i nezgodama talijanstvo izicalo, kako »i cittadini del castello dei Barbo sentono all' unisono coi fratelli italiani«.

Barbanci pozor, jerbo zmija se je ugnjezdila u vašem njeđu!

Ali slavna junta ne sluša uvijek tako brzo i dobrohotno glas puka, Naši dični Loverci pitali su već odavna, svoju posebnu upravu, odeljenu od Vodnjana, ali uzalud, akoprem su svi složni kao jedan čovjek, ta bi imali da čime upravljaju. Valturci pod Pulom nisu bili bolje sreće, nego zamañ pitaju odeljenje, Ali Roverija imade krasnih obćinskih štuma, a Altura odavna najviše iz Lužana i Kampa, pa bi škoda bilo oteñi ovakve dobre zalogaje Latinim u Vodnjanu i u Puli. Dočim stoji, da Klevari i Defranceshi a uz nje žalibože, kako se vidi, i izrodi Grgorovići, Miletić, valjda i Malabotići i Vrbanci, svi pod blagoslom stare »pisarice« trebaju »manjanduru«, kod koje im neće smetati Pornjanci, Šajinci i Rakljanci.

Samo neka paze, da im sv. Mikūla ne pohjegnue!

Moj imenjak »Giornaleto di Pola« poteo je prijateljevat s »Našom Slogom« te je zadnjić ukras iz nje — a od sume milinj e — krasan dokument o talijanštini, kako ju piše neki »perito giurato«. I smijao se »bravuriti« i smijali su se čitaci njegovi. Pa i ja se smijem i to ne onomu peritu, nego baš Talijanom, koji bi htjeli, da sve bude talijanski, a doživljuju onakvih nakaza svojeg jezika. Rekoh pak, da se »peritu« ne smijem, nego žalim ga i srdim se; a ne samo na njega, nego na sve »perite« u hrvatskim selima. Koliko bedastoća, koliko rugoba, koliko muteža napišu li jadni »periti« kad se prče, da pišu talijanski. Valja viditi njihove procjene ili stime, njihove prijave ili tužbe, njihove oporuke ili testamente itd. To je sve puno pogriješaka, bez repa i bez glave, nerazumljivo. A zašto sve to? Jer neki ljudi misle, da je linije, da je bolje po šiorsku ako govore i pišu: »tre via cinkve kvindizi« pak: »del settantase« mjesto »sedamdeset i šeste« itd. Žalibože: sve hrvatske škole, toliki učitelji, toliki svećenici medju hrvatskim narodom u Istri nisu još dosta podigli narodni ponos i probudili narodnu svjest istarskih Hrvata, te bi ovi ljubili nada sve svoj jezik, svoj dom, svoje ljude! Znaki je, da ima prevedć zloga primjera baš od strane i popova i učitelja, koji sami pišu razne isprave kao zadržnice, oporuke, svjedočbe itd. u tuđjem jeziku.

Novi Jornaletto.

Zahvalnost.

Osobe: Dr. Josip Buretić, odvjetnik. — Don Ante Vretenar, župnik. — Marko Benko, veletržac.

Mjesto: Narodna čitavnica. — Do ba: Sadašnjost. Buretić (unijde u sobu za čitanje). Nikoga! (Sjedne na stane prebirati časopise). Naše društvo ima više časopisa nego čitaoca. (Nasmije se). Ako Bog da, imat ćemo skoro i više književnika nego li čitaoca. Eto u najnovije vrijeme zadivio svijet svojim pjesmama, moj zemljak Mikulić... (Čita).

Vretenar (unijde naaglo). Čudo božje, što sam te napokon našao, ta htio sam baš da s tobom dvije tri prozborim o našem Mikuliću.

Buretić: Šta ti je možda povratio onih 300 for., što si mu bio poslao za zadnje izpite?

Vretenar: Da, da vratio ih... pa upravo on! Ta zahvalio mi se na dopisnici, na kojoj mi javlja: »Gut angenommen!«, a to je dosta!

Buretić: Ne moj molim te dalje, ja Mikulića želim. Znaš od kuda je, poznas mu roditelje i braću, poznas njega i znaš, da se sa svojima stidi govoriti. Pusti oholecu. (Unijde Benko).

Vretenar: Da sam poslao onih 300 for., kojemu našemu potrebnom društvu, nebi mi zao bilo.

Benko: Pravo imate g. župniče!

Buretić: I ja ću od sada davati koliko budem mogao našem Djačkom društvu. O Mikuliću sam drugdje prije sudio. Mislio sam, eto ga danas sutra medju našim pravcima, da se bori za prava našeg biednog naroda, ali kad tamo, eno ga u udobnoj službi, jer se srami seljačke ruke.

Vretenar: Ne samo to, već piše u novinama protiv našoj gimnaziji, jer da je u tako m lom gradici, a uz to piše i protiv samomu »Djačkom društvu«...

Benko: Oprostite, što vas prekidam. Bolje je za nas, da Mikulić ostane za uvijek u onoj službi gdje je, jer kada bi on bio odvjetnikom, morali bi naši seljaci u rukavicama dolaziti k njemu. U prostoj se klobučici rodio, danas hoće da bude visokorodjeni gospodin!

Buretić: Takva šta je žalostno čuti. Mi moramo svi po mogućnosti pomagati naše »Djačko društvo«. Nemajmo se obzirati na to, koliko će djaka svršiti gimnaziju, nego se nadajmo, da će propali djak više koristiti narodu, nego li je dosad Mikulić...

Vretenar: I on bi morao znati, da se mora prije gimnaziju svršiti, pa dok istu polaze da se mora djake pomagati, a ne tekar čitati, kada su na sveučilištu. Nu on je pjesnik... pa pjeva...

Benko: Da, i kukavica pjeva, al najviše po noći!

Sjećajte se
»Družbe sv. Cirila i Metoda«
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Glej, kako oholo hodi Karlima u paradi priko Supetarškoga plaza!

Jur. Ma samo ona nova monđura mu je na žalost previše blatna; zato je njeđove sram, a naši mu se smiju.

Fr. Naš krnjeja je rekla, da oni dva su jedan večer prvo učinili takav zavet, do jedan od njih mora drugo jutro za pokero u onako blatnoj paradi promarat kroz ljude priko sveka plaza, da pokazu kako su od oholih postali pobožni.

Jur. A vidiš vruga, to je, kako se ki zaveća.

Fr. Ča su Jurino još sami dva Talijani va Lovrane?

Jur. Kako to?

Fr. Za talijanski jinažij va Pazine stisnuli su po dve krunice sami Gaudenzio i Kukuma.

Jur. Aj jih je još onakoveh, ma su najviše stisnipest.

Fr. Takovo talijanstvo gušta varamente najmanje.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Stromasti — strotam! Naša »Istarska Posujilnica« u Puli obćezavala je u nedjelju svojeju XIII. redovitu glavnu skupštinu u prisutnosti dostatnog broja čl-

nova, koji su imali pravo odlučivati. Pošto je starešina g. dr. Laginja skupštinu otvorio te jezgovito prisutnim razlumačio poslanje »Posujilnice« u Puli, odnosno pozdrunice u Pazinu kao takodjer o brojnim Rajfeisenovicama, koje su ustanovljene pomoću Posujilnice, te nakon pročitanja obračuna, kojega su imali članovi jur tiskanoga u rukama, odgovorio se na razne upite te potvrdilo izvješće i obračun u cijelosti razjedlasno. Po predlogu starešinstva razdielelo se je čisti dobitak K 2701 ovako: 700 K uložilo se u rezervni fond, koji je tom svotom dosegaog u pravilam zahtjevanu svotu, 600 kruna darovalo se »Djačkomu pripomoćnomu društvu«, 400 K »Družbi sv. Cirila i Metoda«, 400 kruna dalo se nagrade poslovdajam (ne starešinstvu, koje je cielu godinu bezplatno poslovalo), 100 K »Hrvatskom pripomoćnom društvu« u Betu, a 500 kruna prepustilo se budućem odбору, da jih po svojoj uvidjavnosti razdiele za druge narodne potrebe.

»Djačkom dom« u Puli te u svrhu podpore braći u nevolji, koja danas cvile pod jarmom nesnosnih političkih odnošaja. — Eto, onaj dobitak, kojega je sirotan Istran dao Posujilnici, a ona skrbnim gospodarenjem pristiđila, u mjesto da ga pojediniim zadrugarom kao dividendu razdiele pa tako primi što malo a što ništa, darovalo se sveukupno narodu. Što je narod dao, to se mu opet povratilo! — Takov zavod jest u istinu preporeku vriedan, pa se nadamo, da će sve oni naši ljudi, koji imadu na prelićak koju svoticu, uložiti ju koristonosno u Posujilnicu na svoju vlastitu i narodnu korist!

Učelnice! (I) našo djeece. Nesretna »Liga Nazionale« kani usrećiti našu dječicu u okolicu našega grada novom tvrnicom, u kojoj bi se stvaralo iz hrvatske naše dječice, mlade talijančice, buduće ljute naše janjčare. Kako smo čitali, priobćio je predsjednik puljske podružnice »Lega« odvjetnik Zadro u posljednjoj skupštini te podružnice, obćržavane dne 17. o. mj., da će središnji odbor »Lega« ustrojiti dječje vrtić ili zabavište u oklici grada Pule. Pošto stanuje u toj oklici skoro izključivo naš hrvatski narod, to je ta tvornica ili prelievarna namienjena našoj dječici.

Osim toga najavio je isti predsjednik, da će odbor nastojati, da se ustrojio podpuna pučka škola »Lega« takodjer u Vinokuranu. Natreba nam naposeh izicalti, da će biti i ta prelievarna namienjena našoj dječici, jer stanuje i tamo skoro izključivo naš puk. Mi upozorujemo već sada naše roditelje koli u blizjoj oklici, toli u Vinokuranu, da se čuvaju kano ognja ovih talijanaških darova, jer Talijanom nije stalo do naše prosvjete ili do našega napredka, već do našega robstva. Nijedan pošten čovjek našega roda i jezika nebi smio predati svoje diete u takve prelievarne, iz kojih će mu izaći diete, koje će proklinjati njega, njegov jezik i njegov rod do devetoga koljena.

C. I kr. vojni brod »Budapest« prispio je iz Soluna u Pulu, gdje će ostati u popravku. Njega će zamjeniti u misiji novi brod »Arapád«.

Skromno pitanje. Poznati kolovodja naših nazovi-socijalista drug Verginella zauzeo se je na skupštini u nedjelju toplu za ustrojenje talijanskoga sveučilišta u gradu Trstu. On je odlučno prosvjedovao u ime svih socijalista protiv podlom postupanju njemačkih djaka u Inomostu, Što je posve u redu. Nadalje izjavio je, da socijalisti čitavoga carsta priznaju Talijanom pravo na sveučilište u Trstu, jer bi inače »svako drugo riešenje, izmišljeno od nabrajnjactva, značilo nasilje protiv pravu narodah«. Za tu izjavu žeo je obilato povladjivanje, što bi moglo biti takodjer u redu, ali ovdje nam se namiče naše skromno pitanje:

Bili dr u Verginella bio kadar u ime svih socijalista grada Pule (nepitamo za one iz čitavoga carstva) izjaviti na javnoj

ati. Pošto
nu otvorio
tio poslo-
esno po-
rojni
ljene po-
rocičanja
novi jur
na razne
braću u
u stare-
K 2701
ni fond,
pravilom
ovalo se
K 400K
druna)
e stare-
zpлатno
noćnom
pusište
vidjav-
otrebe,
svrhu
svilne
nošaja.
sirotan
nim go-
da ga
u raz-
nista,
to je
o! —
bedan,
ljudi,
uo-
svoju
retna
dje-
tvor-
tske
duće
pri-
žnice
kup-
7. o.
rojni
rada
o iz-
vor-
sašoj
nik,
pod-
in-
da
da
ivoj
nše
in-
ali-
talo-
tka,
ten-
re-
iz
jati
ve-
st-
tati
siji
dja
illa
lo
u
ao
u-
je
ci-
m-
o-
a-
u-
u-
e-
za
oj

skupštini, da je on sa drugovi za jednu
javnu pučku školu (nepitamo sveučilišta)
u gradu Puli sa hrvatskim naukovnim je-
zikom. Drug Verginella će nam priznati,
kao pravedan i nepristran čovjek, da imadu
firvali grada Pule pravo na takvo školu;
on nam nemože zanikati to pravo, jer bi
se inače ogriješio o najprimitivnija ljudska
prava. On bi dapače mogao i morao kao
vodja socijalista to pitanje javno zagova-
rati u interesu mukotrpnih naših rad-
nika a svojih sledbenika, koji nemogu dati
svojoj djeci niti prve početke nauka u
materinskom jeziku. Njegov zagovor našao
bi valjda odziva kod onih, koji su mu u
nedjelju onako živo pljeskali. Bili to, hoće
li to učiniti drug Verginella?

Nostoci talijanske misli kod nas
i u Dalmaciji. Talijanski naših pokra-
jina razkodačali se posljednje doba radi
talijanskog sveučilišta u Trstu. Povod
tomu našli su u tom, što su njemački
djaci na sveučilištu u Inomostu otreli
prah sa ledja talijanskim djakom na istom
sveučilištu zbog njihove preuzetosti. Radi
toga sazivlju naši talijanaši skupštine i
sastanke, na kojih se groze članovomu svijetu
— ako im se neustroji talijansko sveuč-
lište u Trstu. Prvu takovu skupštinu sa-
zvali su tršćanski židovi, a za njimi po-
vedoše se Furlani Gorické, pak talijanaši
grada Pule, Zadra itd. Skupštinu u Puli
otvorio je čistokrvi talijanski djak
Picinich (čitaj Pičinič) komu je otac
došao u službu naše vojne mornarice negdje
sa kvarnerskih otoka. Među govornici za
talijansko sveučilište iztaknuo se drugi
čistokrvi talijan, naš poznati prijatelj c.
kr. bilježnik dr. Stanič, takođerj rodom
sa kvarnerskih otoka. Od poznatih kolo-
vodja i pravih Talijana nije se nitko za-
uzeo za ustrojenje toga sveučilišta.

Na skupštini u Zadru igrali su ta-
kodjer glavne uloge čistokrvi talijani
la Glavevič, Božić, Milković
Giljanović, koji su oduselvano zagova-
rali otvorenje talijanskoga sveučilišta u
Trstu. Gornja imena pokazuju nam dosta
jasno, kakve osobe šire i promiču tali-
jansvo u naših pokrajinah.

Tatsku bandu zasiediše u Puli te je
poslo za rukom ovdješnjemu redarstvu, da
je pozatvaralo skoro sve sudjelujuće članove.

Iz Sanviténti nam javljaju, da kao obično
kod te prilike nosi jedan ali drugi dje-
čarac pred procesijom križ. Najnoviji
kulturinosci u Sanviténti, koje u Istri
podupiru i naši reformatori, odgovarali
su dječake neku križ nenose, jer da je to
samo jednostavno drvo i ništa više, a uz
to su nastojali, neka nebi niti u crkvi
odpjevati svećenikom. Ti kulturinosci su
u istinu uspjeli, jer odnosi dječak nije
htio nositi više križa, a u crkvi su morali
odgovarati svećeniku zvonari. U Afriki
nastoje pomoću vjere tamošnje divjake
prosvjetljiti, a kod nas u Istri, prosvjet-
itelji odgovaraju narod od vjere i siju
mržnju proti njoj. Daleko smo došli!

Pazinski kotar:

Hrvatski jezik na c. kr. kot. sudu
u Pazinu. Pišu nam iz Pazina: Dne 15.
febrara t. g. umro je u Kringi Mate
Hrvatina p. Ivana. Župni ured u Kringi
činio je propisanu prijavu na sud u
hrvatskom jeziku. Usljed te prijave
sastavio je sudbeni povjerenik Fran
Orlich izvješće o smrti. Značajno je već
to, da je to izvješće sastavljeno u talij-
jeziku i pisano djelomice od rečenog sudb.
delegata Orlicha, djelomice od tuđe ruke;
napose glava izvješća napisana je po svoj
prilici na sudu, a ime pokojnika pisano
talijanskim pravopisom: Chevratina
Matteofu Giovanni. I svi daljnji
spisi pisani su izključivo u talijanskim je-
ziku, tako inventar i zapisnik sastavljen
sa štitnikom malodobne djece pokojnika,
Antonom Chevratinu (Hrvatini). Zena po-
kojnikovica saslušana pred zamoljenom
sudcem u Trstu izjavila je na zapisnik,
da ne poznaje drugog jezika

nego li hrvatski. — Iz ove posljednje
činjenice sledi dakle, da je pok. Mate-
Hrvatina bio Hrvat, da se je pisac hr-
vatskim pravopisom, kojim se je poslužio
i župni ured u Kringi.

Kako je dakle moglo doći do toga,
da se je usprkos tomu, da je prvi spis
(prijave župnog ureda) sastavljen u hr-
vatskom jeziku, da je pokojnik pisan u
toj prijavi hrvatskim pravopisom, i da je
isti bio hrvatske narodnosti — da se je
njegovu ime izopćilo i izvrješće, inventar
i ove kasnije zapisnike pisalo u čistoj ta-
lijanštini, to će znati najbolje g. sudac dr.
Zonca, odnosno naš gosp. predstojnik
Pistotnig, koji je bio svojedobno iz-
javio, da će raditi na to, da se hrvatski
jezik ne krši na sudu. — Pitamo mi sada
g. predstojnika, je li mu poznat spis A 578
(P 343), je li se njegovim znanjem i do-
zvolom izopćaju u sudbenim spisima čisto
hrvatska imena i što kani poduzeti proti
g. adjunktu dr. Zoncu, da isti već jednom
postuje naš jezik na sudu? — Našim pak
ovdašnjim odvjetnicima preporučujemo, da
češće zavire u ovakve spise, da odlučno
zahtijevaju, da se imena naših kmetova
pišu hrvatskim pravopisom i da se zapis-
nici vode u hrvatskom jeziku. Kad se je
to moglo doseći u Trstu, moralo bi se i
ovdje u našem kotaru, koji ima barem
90% stanovnika hrvatske narodnosti. Sve
mora ići, samo treba dobre i odlučne volje
za to te neimati nikakvih obzira!

Iz Pazina nam pišu: Nije prošlo
mnogo vremena odkada su se prepirali za
obrede kod ovdjajšnje proštilje. Velečastni
gospodin proštilje upravitelj i jedan ov-
djašnji dopisnik, ohadva su nešto rekli,
ali najbolji dokaz jest obhod držan dne
18., 19. i 20. t. m., naimie kod istoga je
sudjelovalo sva tri dana 636 Hrvata i 72
takozvanih pazinskih Talijana. Litanije
se pjevaju kako i u Rimu, latinski, kojih
ni sami pjevači nerazumiju, kamoli će
neuk seljak. Školska djeca se ne ubrajaju.
Ovo je najbolji dokaz, kakov jezik bi se
morao rabiti za obrede u crkvi proštilje
Pazin.

Prinos ravnopravnosti. Kako se
maćuhinski postupka sa hrvatskimi školama
u Istri, ovo opet dokaza: Talijanski muzki
odjel pučke škole u Pazinu polazi 106 učenika.
Taškola imade 4 učiteljske sile. Hrvatski mje-
sovitni odjel polazi 133 djece sa dvie učitel. sile.
Ovih dana došla beča privremena učiteljska
sila u osobi g. Opašića. Jedan talijanski
učitelj dakle na talijanskoj pučkoj školi u
Pazinu imade manje školske djece nego li
svojih vlastitih kod kuće. Tko nevjeraje,
može se osvjedotčiti.

Porečki kotar:

Podružnica „Družbe sv. Cirila i
Metoda“ na Livadama obdržavala je
svoju glavnu godišnju skupštinu, kod koje
je prisustvovalo osim domaćini još mnogo
Vabrižana, Kastelireca, Motovunaca i Bu-
zečana. Sjednicu otvorio je bivši predsjednik
g. Vizintin, a nakon toga je gosp. dr.
Červar iz Pazina krasno razložio potrebu
škole i podružnice. U novi odbor bijahu
izabrani: gg. Josip Antonac, predsjednik;
Ivan Vizintin, zamjenik; Zanko Andrej,
blagajnik; Ivan Brtoša, zamjenik; Ante
Milanović, tajnik; Petar Veznaver, zamjenik.
Vrlo nas je razveselilo skoro podvostro-
ćenje članova od prošle godine, te je nade,
da će pristupiti našoj podružnici jošie
članova. Nakon zaključka skupštine otvori-
se ples, te se naš narod lijepo zabavljao.
Osobito su se radovali kod te skupštine i
zabave naši stari, koji su kazali, da nisu
još u svom životu takovog veselja i zabave
vidjeli. Nešto od članarine nešto od da-
rova i plesa, sakupilo se je onoga dana
100 kruna čistog dobika za našu „Družbu“.

Bog dao, da bi i nadalje napredovao
naš narod, te dobro progledao što je dobro
i što je zlo, te tako zaprijetio put onoj
zlosretnoj „Legi“, koja kani graditi svoju
školu na Livadama.

Koparski kotar:

Iz Buzeta pišu nam 16. o. m.: Nema-
tomu davno, da nam je dopisnik iz Baške
(otok Krk) preporučao, da nam je pažiti
bistrim i budnim okom nad ovdješnjim
poštemeštrinom. Kazalo nam se onomadne,
ako i indifektno, da je on tiesni prijatelj
i vjerni saveznik poznatog izroda Kraljića
i istarske talijančadi, što se je nam, da
istinu kazemo, činilo nekud netemeljito i
preterano, te kad su nam i nekoi iz
bližnje okolice istinitost tvrdoje vlastitim
svjedočanstvom zapečatili, bilo nam da ih
ubrojimo med osobe osvjetnike il čak
ogovaratelj tuđjeg imena i postenja. Mo-
rate naimie znati, da se je g. Bon, čim je
k nama došao, predstavio kao naš čovjek,
žarki rdoljub i prvo mu bilo u prostori-
jama naše hrvatske čitavnice, da nam se
počuži kako ga je već netko iz protivnog
tabora tlapao rad hrv. žigica naše družbe.
Pri tom izvadilo je žigice i pokazivao ih
kao amanet sveti, što mu je davno sru-
srasao. Bilo nam da imamo pred sobom
uskrsnutog Starčevića ili čak preporodi-
telja Gaja, pa nam se činilo nepravdnim,
što se je dopisnik iz Baške onako o njemu
izjavio. Nu vrijeme svjedoči i sudi, našira
oči i bistri pojmove.

I zbija kratko popostalo vrijeme i g.
se je Bon pokazao u pravom svom svietlu,
izpoviedao nam se svojim činom i po-
stupkom kao vjernici pred zastupnikom
živoga Boga il majki uranjeli cviet iz kise
i lomnjave. Eto, kod njega najednom „Le-
ghinih“ žigica svuda i svagdje, prinose za
„Leghine“ plesove; najednom članom „Ca-
sina di lettura“, dočim mu ne bje po čudi,
da se upiše u našu hrv. čitavnicu veleč.,
da bi to protiv njemu kao c. kr. činov-
nika odveć očilo vikalo. Izjavio se kasnije,
da on neće u čitavnicu košto ni k našimi
zabavam, jer ne želi sa „bedacima“
posla imati. — Druži se s Talijanima,
dočim zavire od naših, kojim se u potrebi
ipak rado uteče. Njegovo je ponašanje u
zadnje vrijeme napram nama izpod svake
kritike tako, da se svaki koji ga je prije-
čuo, snebiva od čuda. Nabrojili bismo
jošte štošta, al nam nije toliko da diramo
u nj, već ćemo radje zamoliti sl. c. kr.
ravnateljstvo poste i brzvoja da blago-
izvoli primiti do znanja sledede:

1. G. Bon poštemeštar u Buzetu nema
nikada u pripremi hrv. tiskanica (dopisnice,
nakaznice itd.) već kad koji očilo zahtjeva
takove, mora po nje u kasu, gdje ih drži
u pohrani, da ih nebi valjda kome u po-
matnji turio. Naše ljudstvo koje se sa g.
Bonom hrv. jezikom služu, nebi smjelo
nikada biti tal. tiskanicom posluženo, jer
oni u svom jeziku zahtjeva „dopisnicu“
il „nakaznicu“, a nipošto „Cartolina di
corrispondenza“ il „Assegno postale“. Nikad
se pako ne sluči, da bi on jednom Ta-
lijanu, koji zahtjeva „Cartolinu“ ili „As-
segno“, dao „Dopisnicu“ ili „Nakaznicu“,
pa niti trojezičnu, već samo njemačko-ta-
lijansku. Istina je, da jedan c. kr. čin-
ovnik nesmieje politizirati i pitati dal
netko zahtjeva tal. ili hrv. tiskanicu, al
već po samom upitu mora znati što koji
zahtjeva, jer kad na tal. upit poslužuje
tal. tiskanicama, zašto nebi na hrv. hr-
vatskimi?

2. Pošto, što dolazi večernjim vlakom
iz Trsta i Pule, donas se više puta u
krčmu g. Frana Fabijantića — gdje je g.
Bon na hrani — što je opeta nepristojno
i nepravedno, jer čemu onida c. kr. ured.
Dužnost je — po našem mnienju — g.
poštemeštara, da čeka poštu u uredu a ne
u krčmi. Istina je, da se tuđe pošanska
torba ne otvara, al košto rečeno, nije
liepo, da se mora po poštemeštara u krčmu.
Neznama, da li je dozvoljeno što g.
poštemeštara malne svake večeri odnaša
pošansku kasu (u malenoj kutiji) kući; da
ga slučajno kakav zločinac iz zasjede na-
pade, eto njega sa celiom dotičnikovom
obitelji unesrećenim. Dakako, da bi tu i
sam poštemeštara kaznom platio, al eto
najednom unesrećene obitelji ili možda

više njih, kojim se tim dodaje priliku unes-
rećenja.

Puno se puta dogodi, da juštom u
8 1/2 sata nema g. poštemeštara u uredu,
dočim nam je svim dobro znano, da se
imade ured točno u 8 sata otvarati. Moglo
bi nam se prigovoriti, da sat ne ide dobro,
al kad se sve činovništvo raznih c. kr.
ureda tog sata drži, zašto ne bi i g. Bon?

Mi ne zelimo nikog u nesreću svaliti,
al hoćemo i svečano zahtjevati, da se
zakon, koji je za sve jednak, vrši. Toliko
na znanje i ravnanje g. Bonu i sl. c. kr.
ravnateljstvu posta i brzvoja, dočim našem
ljudstvu vručie preporučamo, da odlu-
čno zahtjeva bilo na pošanskom i na
drugom kojem uredu, ono, što ga po za-
konu ide.

Da predočimo kuda sve dopire tali-
janaški fanatizam navesti ćemo dogodaj,
što se je pred nekoliko dana slučilo kod
priječšćivanja vjernika u ordješnoj stolnoj
crkvi.

Izmed množine našeg seljačtva klećao
je budući — već mnogo vremena in „spe“
— c. kr. činovnik, kojemu ćemo za ovaj
put ime zamučati, čekajući, da mu na-
mjestnik božji podieli sveto tielo. Priječ-
šćujući došao svećenik i do njega, al je on
odlučno zahtjevao, da se ga latinski pri-
česti znajući, da o tom stari običaj i
masa ljudstva odlučuje. Znao je dakle zato
dotični g. dobro, al je on ipak odlučno
zahtjevao, da se uvede novost, te da na
taj način svojim istomisljenikom pokaze,
kojim im je putem u pripravi tla za ve-
liku majku Italiju. Da je uspio, svjedoči
nam to, što je nekoliko dana zatim su-
pruga gop. Fortunata Fermaglia (rodum
českinja) odlučno zahtjevala, da se ju ta-
lijanski pričesti. Liepih li komedija znaju
izvadjeti Talijanaši i sa najsvetijim vjer-
skim činina!

Cestovni odbor u Buzetu. U N.
Slogi* bijaše jurve javljeno, da je c. kr.
sudbeni pristav g. Bisiach veseljem primio
od Ponis-a punomoć, da kao član cestov-
noga odbora dađe svoj glas g. Sandrinu,
koji bi tako za drugih šest godina ošte-
rećivao tužnu Buzečinu, kako je to za
prošlih šest godina činio. Mi bismo rado
znali, da li je g. Bisiach još u posjednu
one punomoći. Ako u istinu drži gosp.
Bisiach, da će sa punomoći dati svoj glas
g. Sandrinu za predjednika cestovnoga
odborna, čim bi za stalno nanio mnogo
štete celiog Buzečini, mi smo primorani
pitati ga javno sledede:

1. Je li poznat g. Bisiachu onaj posao
dra. Sandrina sa jednim vojničkim čast-
nikom?
2. Je li mu poznato, da je bio g. dr.
Sandrin odsudjen na više mjeseca zatvora
zbog prevelike stranačke gorljivosti kod
izbora?
3. Je li mu poznato, da je g. Sandrin
nekoga I. Pismahta na Fontani kod Bu-
zeta primio za grlo i mal da ne zagusio
i da je bio za to tužen c. kr. sudu u
Buzetu?
4. Je li poznato g. Bisiachu kako je po-
stalo prijateljstvo medju g. Sandrinom i
g. Pitseiderom, bivšim notarom u Bu-
zetu, koji ga je pozvao i doveo u Buzet,
a pak sto puta pozalio onaj svoj korak?
5. Je li mu poznato, da je g. Sandrin
tužio c. kr. pristava Guzelja, c. kr. pri-
stava Corazzu, c. kr. sudca dra. Stepačića,
odvjetničkog kandidata J. Flega na c. kr.
sudu i na tribunalu, i to sve bez ikakva
uspjeha?
6. Je li mu poznata tužba, učinjena
u pisarni g. Sandrina proti posjedniku i
vjestlaca Jakovu Drašćiću, radi koje je tu-
žiteljica bila odsudjena zbog klevete?
7. Je li mu poznat postanak razmiricalh
medju dr. Sandrinom i dr. Grossichem?
8. Je li poznato g. Bisiachu, da se
također niti isti Buzečani neslažu sa g.
Sandrinom, proklinju kola, koja su ga
dovela u Buzet?

Ako mu je sve ovo poznato, pak je ipak pripravan izlagati se za g. Sandrina, onda će nam dopustiti, da se mi sjetimo one: Kaži mi s kim obiši, a da ti rečem tko si. Od jednoga sudca imararovo očekivati, da će se kaniti svega, što bi moglo umanjiti njegov ugled pred pukom, pak očekujemo i to, da će gosp. Bisiach povratiti g. Ponis-u punomće izmamijenu na način, kako je bilo priobćeno prigodom izbora cestovnog odbora, ako je ono doista istina.

Ako g. Bisiach neuvjerda u svem tomu nešto više nego li gotu nedelikatnost, očekujemo, da će ga u tom njegovu predpоставljeni bolje uputiti.

Kastav, 14. maja 1903. Zdruzeni odbori ženske i muške podružnice družbe sv. C. i M. zahvaljuju ovime najljepše onoj p. n. gospodi, koja se prigodom održavane skupne zabave dne 10. tek. mj. sjetije preplatom ili poslanjem ulaznice i to sljedeća: Finderle Jakov i Ziganto Ivan po K 5; Dabović dr. Gajo, Jelušić Mirko, Jaretić Petar, Jurinac Rudolf i Luk Ivan po K 3; Bakarčić Amalija, Butković Nikola Grosman Eugenija, Marot Josip, Puharić Vinko, Šebesla Anton, Skender Matilda, Drabeč Ivan, Vlah Vjekoslav i N. N. po K 2; Babić Andrija, Dukić Fran, Dukić Jenko, Dukić Petra, Fričan Fran, Grosman Miroslav, Karlavariš Ferdo, Lorenc Antonija, Laginja Mijo, Marijanović Vinko i Milan, Rubesja Ivan, Sustar Ana, Širola Josipa, Vasiljević Zic Nikola po K 1.

Istarskoj Vili* za sudjelovanje pjevanjem i tamburanjem, „Hrvatstvo Citaonici“ za ustupljenje na raspolaganje prostorije, vrlo diletantizama i diletantima na trudu i svima. koji su budsto doprinijeli, da zabava što ljepše izpade, bude izrečena najsrdačnija hvala.

Šteta što nam je vrijeme onoga popodne račune pokvarilo, to nismo mogli, da se nadamo gostovima nit iz Kastavštine. Ipak su nekogi pohrlili, ako i samo dva, tri, inače bismo sami domači bili. Družbi je ostalo čitoga 60 kruna.

Moramo tom prigodom da barma spomenemo nekaki nehanj ovdješnje naše domaće nekoje gospode, koja bi stogod više ipak mogla žrtvovati u plemenitu svrhu, kao što je ona Družbe, a ona se nas nitli ne sjetije. I na lanjskoj zabavi nisu bili skoro nego sami domaći, ali ih je bilo ipak najmanje dva puta toliko koliko ove godine.

Voloski kotar:

Iz Voloskoga primamo: Za gostoljubivim stolom vrijednog i poznatog domođoca gosp. Antona Sterka, pomorskog kapetana i posjednika u Varljenih prigodom večere dne 21. tek. po njem prijateljem i gđi. članovom ravnateljstva ug. hrv. parob. družta dane — na odziv raznim patriotičnim nudzavancima, izrečenim te has na predlog g. Sigismunda Kopajlića, uvaženog hrv. brodovlasnika i predsjednika gori imenovanog družta, sabralo se za „Dječak prip. družtu u Pazinu“ K 125, koji je iznos jurve svomu cilju odposlan.

Iz Voloskoga nam piše prijatelj sljedeće: Bio sam na jednoj razpravi kod c. kr. kol. suda u Voloskom. Tužitelj, obuzena i svjedoci — sve Hrvati i kao takovi služili se kroz celiu razpravu hrvatskim jezikom. Obuzenici branio odvjetnik g. Kostantini. Ovak potonji ne samo da je sa sudcem uvijek razpravljao talijanski, nego je činio, da se i sve njegove izvave metnu u protokol u talijanskom jeziku. On kao odvjetnik bi morao znati za naredbu, koja propisuje, da kod suda valja rabiti jezik obuzene stranke. Ako on toga ne zna, morao bi ga o tom podučiti sudac. Neznam, kako može biti korisno po obje stranke i dobro za samu stvar, da sudac i odvjetnik razpravljaju u jeziku strankama tudjem, u kojem stranke ne mogu pratiti tok razprave, a još se više za diviti takvim uzor-zapisnikom, gdje je jedan stavak sastavljen hrvatski, a drugi talijanski, gdje

na hrvatsko pitanje dolazi tal. odgovor i obratno. — Što bi pisate tal. novine, kad bi se kakav naš odvjetnik usudio, da u talijanskom mjestu, dok su obje stranke kao i svjedoci Talijani, — rabi sa sudcem jezik hrvatski i da bilježi zapisnik hrvatski? Graknule bi kao mahnite! (Do toga nebi ni došlo, jer bi sudac našemu odvjetniku odburio, neka ne tjera kod suda politike, nego neka rabi jezik obuzene stranke, kako zakon propisuje. Op. ur.) Ovak postupak bi već jednom imao prestati, a odvjetnik g. Kostantini, ako ne zaš dovoljno hrvatski, da može razpravljati u našem jeziku, neka ni ne prima parnica od hrvatskih stranaka, dok ne nauči jezika! (Stranke, stranke! ? Op. ur.)

Nadamo se, da će se od strane c. kr. suda već jednom doskočiti ovim nepodobštinama. (Mi nekrivimo toliko odvjetnika koliko sudca, koji nebi stalno dopustio, da se u talijanski zapisnik unasažu, hrvatske izvave. Op. ur.)

Lošinjški kotar:

„Krško učiteljsko družtvo“ imalo je dne 13. o. mj. u Dobrinju svoju trinastu glavnu skupštinu. Uz sve nepovoljno vrijeme (kišilo je), sakupio se prilican broj članova iz celog otoka, a skupštinu je posjetio i g. kot. školski nadzornik Skopinić. Najpre je držao praktično predavanje dječi 6. škol. god. mjestni učitelj Mahulja o svjetozoru. Iza toga je isti kao predsjednik družta pozdravio skupštinae, a osobito se narodavac prisuea g. nadzornika spomenuv se njegovih zasluga, komu ove godine pada 25godisnjica njegova službovanja, te pozvao skupštinae da mu uzliknu odusevljeni živio. Pošto je pozdravio i mjestnog župnika g. Trinajstića, preslo se na čitanje izvještaja tajnika-blagajnika. Iz toga proizlazi, da družtvo broji 37 članova, a da razpolaze imovinom od preko 1200 kruna. Pogle su revizori račune pregledali i odobrili iste, čitao je g. Kraljić teoretsku razpravu o estetičkim čuvstvima. Kod točke „ima li naše družtvo stupiti sa drugim istarskim učil. družtvima u jedno?“ pročitalo se odpis učit. družtva „Narodna Prosvjeta“ u Pazinu, koje je to stupljenje preporučilo, te se zaključilo, da ako sva učil. družtva u Istri na to pristaju, da će pristati i naše. U tu svrhu predložilo se, da bi bilo dobro, da sva družtva pozovu jedan pouzdati sastanak kroz praznike, recimo u Opatiju, gdje bi se to konačno uredilo. Prigodom tog sastanka, da bi se moglo pregledati tvornice na Rieci ili što tomu slična, u koju svrhu da bi imala dogovorno sva družtva izraditi jedan program. Pošto je dosadanjemu upravljajućemu odb. minuo trogodisnji rok, to se biralo novi upravljajući odbor i to predsjednikom g. Brozovića. Izbavir još obranički sud, mjesto budućeg sastanka, te razpravljaju se praktično i teoretičko predavanje, preslo se na zadnju točku: razni predlozi. Među ostalim, tu se sa velikim odusevljenjem prihvatilo predlog g. Fučića, da naše družtvo prigodom 25-godisnjice službovanja g. nadzornika Skopinića, istoga izabere svojim počastnim članom. — Poslje svršene skupštine, koja je trajala od 10 sati do 1 sat po podne, skupštinari se sastali kod skupnog objeda kod mjestnog učitelja, gdje su u ugodnom razgovoru proveli do u predvečerje, kad se morali rastati svaki sebi.

Obćinarom creskim do znanja! U talijanskim novinah čitamo, da je dovolio zemaljski odbor občinskou zastupstvu u Cresu, da sklopi zajam na ime poreznih občina za izplatu duga, što ga te porezne občine duguju mjestnoj občini Cres. Te porezne občine suje: Biancavilla, Caisole, Carignano, Morosana, Franata, Doto, Aquilonia, S. Martino della Valle i Vallon. Naši stanovnici lih novopćenili poreznih občina biti će stalno ugodno iznenadenji, kada doznaju, da nisu više iz Beleja, iz Dragozelice, Lubenice, Osleca itd. već iz Biancavilla, Carignana, Morosana, Aquilonie itd. Takv Vam eto istarski

talijanaši nagrdjuju Vaša liepa starinska hrvatska imena!

Vladina podpora za nasad američkog trsja. Ministarstvo poljodjelstva obećalo je podporu za novi nasad američkog trsja na otoku Susku — kraj Lošinja.

Trst.

Narodna zabava na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda.“ Muška i ženska podružnica sv. Cirila i Metoda u Trstu priredjuje na blagdan naših apostola sv. Cirila i Metoda dne 5. julija o. g. veliku narodnu zabavu, koja će se vršiti na vrtu družbine škole kod Sv. Jakova. Već dosada prijavilo se je 10 pjevačkih družtava iz Trsta i okolice, koja će sudjelovati kod te zabave, dočim se druga družtva jošte neoglasise.

Svečano otvorenje „Narod. Doma.“ Rodoljubi sv. Ivana kod Trsta zaključise, da će svečanom načinom otvoriti svoj novogradnja „Narodni Dom“ u nedjelju dne 7. junija o. g. Bilo sretno!

Neduzna šala! U noći od nedjelje u ponedjeljak nasuli su nepoznati „saljivčiji“ veliki trg u Trstu praškom u obliku talijanske trobojnice, t. j. crveno-bielo zeleno. Taj posao je morao dugo trajati, jer bijaše ta privremena zastava duga preko 6 metara i široka 5 metara. Kad je redarstvo doznalo za tu „neduznu šalu“, pozvalo je gradske pometaće da očiste prašak. Oni polise prašak, koji se ulovo tla, te se nije dao tako lakho pomesti. Mnogo je stalo truda pometaća dok su odstranili priliepljeni prašak. Dali bismo glavu, da se je sljedećeg jutra kod kave g. grof Gočš c. kr. namjestnik toj „nevinoj šali“ morao od srca nasmitati!

Razne primorske vijesti.

Promocije. U ponedjeljak bijahu promovirani na gradeckom sveučilištu na čast doktora dva istarska Hrvata, i to g. Antun Grgurina iz Rukavca na čast doktora sveukupne medicine te g. F. Brnić iz Bregi na čast doktora prava. Istoga dana bje promoviran takodjer g. Ante Pecolčić-Zuvotić iz Smokvice u Dalmaciji na čast doktora sveukupne medicine. Iskrene čestitke!

Odgovaranja na razna pitanja javljamo, da g. Ivan Novak, knjigevođa u Pazinu neđaje izvršivati preuzete knjigotiskarske poslove u našoj tiskari. Toliko na znanje onim, koji su nas pitali za ubaviest u tom pogledu.

Gospodarska sveza za Istru. Učlanila su se nadalje sljedeća družtva: 27. Istarska vin. zadruga u Puli. 28. Družtvo za štednju i zajmove u Velom Lošinj (Rauflissen.) Večeras je sjednica odbora „Sveze“ poslje skupštine „Družbe sv. Cirila i Metoda“ i to u Opatiji. Izvješće donieti ćemo naknadno.

Šest dana iz Trsta u Vodice! Dne 29. aprila poslana bijaše iz Trsta poznatomu rodoljubu na buzetskou Krasu, a na poštu u Vodice, zatvorena dopisnica, koju je primio tekar 5. maja. Naslov je bio čitljiv i jasan: N. N. Vodic-Dane — Istru, a osoba poznata svakou dietetu na onom Krasu. Otraga na dopisnicu nalazi se bilježka: „Nastovnik nepoznat“, a s preda: „ret. Trieste“. Ta dopisnica nalazi se kod našega glavnoga suradnika u Trstu svakou na uvid.

Naši u Ameriku, a Talijani u Istru. Tako je! Filoksera uništjuje vinaru. Zemaljski odbor skrbi samo za svoje Talijane, te njim uzdrži i putujuće učitelje i poljodjelsku školu, koja ujedno je sredstvom za odnrodjivanje Hrvata. Vlada za one ništa ili malo skrbi. Pitalo se hrvatsku poljodjelsku školu, ali je se nevidi nit je glasa o njoj. Cielu političku kotari jesu bez putujućeg učitelja, a narod — plete kotac k'o otac. Ta tko da ga poduču? Suša i tuča vrše u redu svoju službu. Ono vina, što prirod, nemožeš prodati. Nesretna vinaška klauzula naniela poplavu tuđinjanskog vina na naše trgovce,

a bezdušni trgovci jeftinim patvoreninim vinom namame manje savjesne kupce. Hoće li na more? Eto ti Čozzo, da ti uzmu svaku privredu i unistuju pomladak u moru. — Biva li koja javna radnja, eto ti opet Talijana iz gladne Italije, da otmu zaloga je domaćim i da se ovdje konačno udome. Eto i sada has vlada gradi nove zgrade za tvornicu duhana u Rovinju, pa dobar dio radnika i prostih težaka jesu baš iz Italije. A kakovi su to živili, dokazuju činjenica, da su u to kratko vrijeme jur neki osudjeni radi zločina. — Tako se eto sustavno sili, naš narod, da se seli u daleke krajeve!

Razni prinosi.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovavše preko naše uprave: Gosp. dr. Emanuel Perčić u Rovinju šalje 20 K sabranih u hrvatskom družtvu. — Gosp. Jos. Kraljić iz Sovinjaka šalje K 460 sabranih u družtvu od gosp. Silvestra Vitoličić. Ukupno danas K 2460 Na račun ove godine izkazano . . . 274-29 Sveukupno K 298-89

Dječkom pripomoćnom družtvu u Pazinu darovavše preko naše uprave: Gosp. Skračin Jakob u Puli za čitanje novina iz redakcije . . . K 1— Na račun ove godine izkazano . . . 241-70 Sveukupno . . . K 242-70

Za „Mušku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda“ u Kastvu sabralo se u prijateljskom krugu u krcmi Frana Rušič-Baćina iz Kastva K 17-10.

Za obitelji onesrećenih u Hrvatskoj primila je naša uprava K 13 sabranih kod veleč. župe-upravitelja Mihičića u Draguču (Darovali su K 10 v. g. Mihičić, po 1 K gg. A. Šestan, Ivan Gržinić te M. Zlatić).

Dječkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prišli su tekoum mjeseca travnja o. g. sljedeći prinosi:

a) utemeljiteljni: gg. Gotjan Josip, župnik, Kašćeraga E 20; dr. Kojetan Dabović, obč. ljeknik, Kastav K 50; b) redoviti: gg. Sverko Juraj, trgovac, Pazin K 10; Milohnič Antonija, Sablčić Franjo, kapelan, Turato Niko, kantonik, Cres po K 5; Placar, Trst, K 12; Trinajstić Marija, učiteljica Malinska-Dubasnica K 10;

c) mjesečni: g. Spincić Vjekoslav, narodni zastupnik, Opatija K 20;

d) podupirajući i darovatelji: gg. R. Ružička, župnik — Roč sabrao dne 30./III. u župnom stanu u Humu od prisutnih gostova prigodom vazmene izporjeđi K 12; Bratovišina hrv. ljudi u Istri, Kastav K 533-57; Matejčić Fran, c. kr. zem. školski nadzornik, Trst K 40; Trinajstić Vjericca, Volosko, sabrala na uskršni ponedjeljak K 26; Zamlić Vinko, župnik-dekan, Volosko K 10; Jelušić Kazimir, obč. notčnik, Kastav K 5; Laginja Mijo, umir. župnik-dekan, Kastav K 5; Rumac Mate, Brest K 10; Milohnič Ivan, umir. prof., Cres K 3; Za počastiti uspomenu svega premiloga oca odnosno tasta i djeda Ivana Varljena pomorskog kapetana, posjednika u Škrbičić i bivseg višegodisnjeg obč. savjetnika u Voloskom, daruju njegovi razvijeniji potomci K 100; Družba sv. Cirila i Metoda za Istru, Opatija K 2000; N. N., nadjehni 20 hel.; Uprava lista „Edinost“ — Trst, poslanih od g. Mlata Bogdanovičić iz Šibenika za počast uspomene blagopok. Mihovića Truden — Trst K 25; Šebesla dr. Josip, obč. ljeknik, Pazin, ustupljenou pristojbu K 1-20; Marko Zović, krojač, Pazin K 20; dr. Ivo Letiš, Pazin, ustupljenou pristojbu K 2; Iz Bođulčinog c. ravnika K 3; Nedved Anton, župnik, Sterna, sabranih u Topolovcu K 6 u u Ždrenju na Jurjevo K 14, ukupno K 20; Bogović pop Tomo, Milovčić pop Pave, Milovčić pop Sime, Mužina pop Miho, župnik, Dubasnica po K 2; Rade Franjo, umir. učitelj, Turčić Pave, Dubasnica po K 1.

Plemenitim darovateljima najsrdačnije se zahvaljuje Odob.

Politički pregled.

U Puli, dne 23. maja 1903.

Austro-Ugarska.

Još uvijek borave zastupnici hrvatskoga sabora Dalmacije u Beču, kamo su posli, da se potuže kraju zbog nasilnog postupanja hrvatskoga bana i da zamole milost za one nesretnike, koji se ogriješio o zakon, jer nemožeš dulje mirno podnašati mađjarska naslija. Tim zastupnikom pridružiše se dvojica zastupnika Istre i dvojica

ušćanske okrajka, ova s jedniku za na kabinetu ova pola m slove druge Zastupnj da vietaju i iz naših juž Narod jer nije pr narod mor đjarske črz na obranu Državi valja da p bez uslišan liko sneti i je mor pleme i iz Nakor stopnika i ješe pripu posno je p surnu i predsjedni nemože m vine Ugar stupnicima noviti —! na bana i odluču poj car anširi Na n

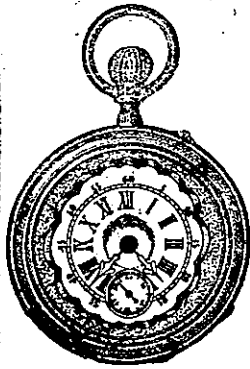
Glavo vitezil min Lujo Vojt sretnom Kimu, osi svoje u I spomenut jer je au madne za dopust, d na Cetinj dalobje ć vratu i ili l r bio na svojoj un

U ki novo izbe stali na red sasta natori, te slobodou

Nov: svojm z okružnic dotičnim priobćen Taj prog napram dranje. ranje m: razpušter svakoga: uže domvlada — i odnošaja carstva. Bugarske moštu R dostatno vedenje

U M do krvač: četa. Tal biše usta trajala d palo nju u častnit bijaše zn dolaze v turskih i

f. D preminu Pokojnik Noyom, uštanjo bijaše iz sabor. i fesojoj ga je sad umroviv živio je se je ba Napisaou bito 6 c

L. Malitzky

urar i srebrnar.

Via Sergija 65. **POLA** Via Sergija 65.
preporuča

Omega, Longines, Schaffhaus ura
za žep u zlatu, srebru i metalu koje su naj-
točnije ure-kazalice,

dalje ura-budilica „Junghaus“, sobnih
satova raznih kovina i vrsti, svakovrstnih
zlatnih i srebrnih stvari, n. pr. prstena,
naušnica, narukvica, lanaca, igala, gumba
itd., sve najprikladnije

za darove o prilici sv. potvrde (berme).

RODOLJUBI!

Kupujte samo Cirilo - Metodijske žigice!

Tiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i dr. u Puli.

preporuča:

1. Tiskanice za obćine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svje-
dočba za oprest od prisutne službe. 3. „Omni-
bus“ tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi
za sraku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za
djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba
za oprest od prisutne službe. 7. Ista sa svje-
dočbama. 8. Inventar aktivni glava ili uložci.
9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar
mobilni glava ili uložci. 11. Izkaz odgovornih
troškova. 12. Stanje ukamacaenih glavnica.
13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga
vojnictva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svje-
dočba za djake i molitve. 15. Popis izbornika
(glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a)
Kontrolni izkaz za obćinske izbore. 17. Dnev-
nik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga.
19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka
(glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22.
Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava.
24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o
razgledu mrtvaca. 26. Ogladni listić o umrlim.
27. Obiteljsko-objavljena skrižaljka. 28. Skri-
žaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik
kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa
(glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Za-
pisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za
oprost poraza kod pečenja rakije za svoju po-
rabu. 34. Obćinska svjedočba za bolnice.
35. Knjižice za kuponi za doznacu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides
Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium
status liberi. 5. Testimonium denunt. matri-
monialium. 6. Nola pro instituentis denuntiatis.
7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka).
9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava
ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. za-
kupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih par-
benih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troš-
kova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili
umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16.
Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum.
18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirma-
torum. 20. Namira vrhu kamata obligacija.
21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obja-
vjestan skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke.
4. Satnice. 5. Molba za oprest od školarine.
6. Pregled mjesečnih školskih znostataka. 7.
Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik.
10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis
školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14.
Zapisnik podnesaka. 15. Školske vestii. 16.
Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19.
Imenik po alfabetu; dalje sledede po zakonu
31./7. 1895. za Istru, i to sledede obrazce:
20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3.
23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4.
26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9.
29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za društva za štedaju i zajmове te štedionice.

1. Doznacnice. 2. Zadrucne knjižice. 3.
Štedionice (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5.
Molbe za zajam. 6. Dnevnik blagajne. 7.
Knjiga doznika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga
zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za
Rajfisenovice. 11. Knjiga uložaka za obćine
štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Do-
znaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. društva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika
i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga
priručna. 5. Zadrucne knjižice.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi.
3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis
k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe.
7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen
oder serbischen Sprache für die k. u. k. Kriegs-
Marine.“ 2. Pjesma: „Pulovanje ratnog broda
„Marije Terezije“ u Anilu, Kubur itd.“ 3.
Pjesma: „Pjesme pomorčice ili putovanje rat-
nog broda „Fran Josipa I.“ u Krelu.“ 4.
Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih
brodova „Elisabeth“ i „Aspern“ u Kinu.“ 5.
Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V.
Rubeša.

Osim gornjih tiskanica imade pod-
punu zalihu tiskanica u njemačkom je-
ziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se
šalje franko poštarine.

**POBOŽNI MORNAR. Molitvenik
za momčad c. i kr. ratne mornarice i ostale
pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kap-
elan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena
od njegove presvietlosti biskupa Mahjića:
vojničkog biskupa Bielopoterya. — Ciena
terdo vezanom 70 h. s poštom.**

Preporuča dalje zalihu papira koli
konceptnoga toli kancelarijskoga u svih
formatih, težinah i crtanjih (rastriranju)
na debelo (najmanje od svake vrsti 250
araka).

Omoti u svih mogućih formatih za
privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne na-
ručbe, posjetnice svih veličina, pozive,
adresne karte, razporedce i u obće sv-
kovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku
i knjigovežku struku.

Pčelno - vošćene sveće

kiłogr. po K 490, u vakoj težini i duljini, iz pravoga, garanti-
rano pčelnoga voska.

Ukrsne sveće iz gori imenovanog . . . kg. po K 490
vrska, okrašene u reliefu sa zlatom, . . . 8—
vošćenim cvietom itd. . . . kg. po K 8— . . . 3—
Iste okrašene s odjeljivim cvieticama . . . 6—
Tamanjan lagrima, najčistiji . . . 240
granis . . . 2—
Sveće za pogrebu po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čist vosak jamčim sa 2000 kruna.
Gersheimovi stenji (čilji) i stakla za vječna luč. — Isto tako mesni pilomac (stolni) i navadni,
uz vrlo nizko cieni.
Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. obćinstvu, najpoznizije,
J. KOPAČ, vošćarica u Seriel.

Hrvatski specialitet!

jest jedna vrst najboljeg pamučnog platna izvrstna za rublje
i sve kućne potrebe.

Platno je 84 ctm. široko i sadržava 23 mtr. (30 starih rifa). Za
dobru vrst i trajnost jamčim.

Komad stoji K 15— i na zalih imade uvijek do 1000 komada.

Jedino za dobiti u Hrvatskoj kod
FRAN SARIDJA, Zagreb, Ilica 39.

VAŽNO ZA SVAKOGA!

Razprodaja!

Uz neštevno jeftine cieni za cigih 2 for. 85 nvč. može se
dobiti krasna garnitura sastojeca iz 14 dragocienih nakitnih predmeta;
i elegantni golđin ili nikalij oklopni lanac zajedno sa privjeskom.
Parizki sistem.

- 1 golđin-igla za kravate sa imitiranimi briljantima.
- 1 par pozlacenih gumba za manžete, marka „Garantie“.
- 1 garnitura golđin-dugmeta za košulje i ogut sastojeca od 5 kom.
- 1 par prave srebrne nušnice sa službenom puncnom.
- 1 golđin-prateti sa elegantnim kamenom.
- 1 žepno ogledalo u eui-u.

Četrnaest ovih vrijednostnih i krasnih predmetah
zajedno sa anker-remontoar-urum razaslije za cigih
2 for. 95 nvč. pouzecem ili ako se novac unapred doznači tvrdka

Krakov, Stradom **BRÜDER HURVIZ 17, Austrija.**

Neodgovarajuće prima se u roku od 8 dana natrag te se novac vraća, tako da kupac
nikakav risko ne nosi.

Bogato ilustrovani cilenici različitih draguljarskih stvari bađava i franka.
Preprodavaoci i posrednici traže se.

Valno za svakoga!

SLAVONSKA BILJEVINA i pakračke kapljice za želudac

to su dva lijeka, koja su si takovom brzinom pul prokřtila, kao što riedko koje sredstvo. Obadva ova
lijeka postala su u najkraćem vremenu vanredno objavljena u narodu. Uzrok da je narod ta sredstva
tako brzo zavolio, leži u njihovoj osobitoj vrstnosti i vazda sigurnom djelovanju.

Slavonska biljevina se rabi proti svakoj vrsti kašlja, pa ma isti još kako zastaren bio, rabi se
osobitih uspjehom proti teškom disanju, hrapavosti u grlu, probolji, protiskivanju itd. Evo što piše
Katarina Fuchs iz Mitrovice:

„Zurim se saobćiti Vam, da je uspjeh Vaše slavonske biljevine kod moje bolesti upravo sjajan
bio. Patila sam već 7 godina na strašnom kašlju i težkom disanju, probala sam već sva moguta
sredstva, ali uzalud, dok nisam nadšla na Vašu slavonsku biljevina, koja mi je zdravije povrćala.
Od sran Vea se zahvaljuju Vaša zahvalna Katarina Fuchs.“

Pakračke kapljice

su izvanredno sredstvo proti svima bolestima želuca i
crieva. Bez ovih kapljica nebi smjela biti ni jedna kuća.
Svako, koji bud na kakovoj želućanoj boli pati, nemogu ih dosta preporučiti. Grč u želuću zatvo-
ru pouzecem i zaraćunam za kistricu, tovarni list i pakovanje 40 h. Naručbe neka se šalju izravno na
liječarnika

Treba pisati Petru Vidmariću u Čazmu i gospodinu učitelju Topaloviću u Orolik zp. Slavovi,
što je prvog od 5, a potonjeg od 20-godišnje želućane bolesti izlećilo. Svako te dobiti i od jednog
i od drugog za odgovor, da su im samo Pakračke kapljice zdravije povrćale.

Sva zahvalna pisma stoje kod mene svakome na vidit. Svaka flašica mora imati limeni žalopac
i na zakupcu utisnuto: „Lječarna zlatom orlu Pakrac“. Koje flašice to nemaju jesu paktvorene, koje u
interesu svoga zdravlja ne treba nipošto primiti. Ciena im je sledede:

Slavonska biljevina 1 boca 1 K 20 h.
Pakračke kapljice 1 . . . 1 . 60.

Manje od dvie flašice ne šaljem, ne moraju ali biti obadvi flašice od jedne vrsti u. pr. može
se narućiti i 1 boca Slavonske biljevice i 1 boca Pakračkih kapljica. Šaljem svaki dan postanski
pouzecem i zaraćunam za kistricu, tovarni list i pakovanje 40 h. Naručbe neka se šalju izravno na
liječarnika

P. Jurišića u Pakrac, glavna ulica 5.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili
više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član
istoga 4 1/2 % kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez pred-
ročna do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od
14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uložnja suglasno
ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmове (posude) daje samo zadrugarom,
i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnicu uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati
po podne; u nedjelju i blagdane

Društvena pisarna od 9—12 prije podne
i blagajna nalazi se u Via Giulla br. 5, prizemno
lievo, gdje se dobivaju približe informacije.

Ravnateljstvo.